

Útvar hodnoty za peniaze

Aktualizácia revízie výdavkov Ministerstva vnútra SR (Policajný zbor)

júl 2023

Autori

Materiál pod vedením Martina Haluša a Adama Mareka pripravili Patrik Pružinský, Patrik Jankovič a Jakub Jóbus.

PodĎakovanie

Za diskusiu a odborné pripomienky ďakujeme recenzentom Veronike Jursovej Prachárovej (SGI), Mariánovi Šalingovi (IFP) a Alexovi Rusnákovi (AC MS SR). Za odborné rady ďakujeme Martinovi Slosiarikovi z agentúry Focus, Róbertovi Klobuckému zo Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied a Danielovi Bobovnikovi (ISA). Za ústretovú spoluprácu pri zbere a vyhodnocovaní dát sa chceme poďakovať vedeniu Prezídia Policajného zboru a zamestnancom Úradu Ministerstva vnútra SR. Za cenné rady a pripomienky ďakujeme aj kolegom z Útvary hodnoty za peniaze, predovšetkým Jánovi Mykhalchykovi Hradickému, Jane Kmecovej, Danielovi Bednáríkovi a Silvii Hrinkovej.

Upozornenie

Materiál prezentuje názory autorov a Útvary hodnoty za peniaze (ÚHP), ktoré nemusia nutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania analýz ÚHP je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by preto mali odkazovať na ÚHP (a nie Ministerstvo financií SR) ako autora týchto názorov. Ministerstvo vnútra SR a Policajný zbor SR poskytli časť dát spracovaných v analýze, ale nepodieľali sa na jej príprave a formulovaní navrhovaných opatrení.

Poznámky k metodike

Na účely medzinárodného porovnania boli primárne zvolené krajiny V3 (Česko, Maďarsko a Poľsko), ktoré sú vzhľadom na úroveň ekonomického rozvoja a porovnateľnú štruktúru policajných zborov vhodnou referenčnou vzorkou. V dlhodobom horizonte by malo byť ambíciou Slovenska približovať sa vyspelým krajinám Európy, preto na širšie medzinárodné porovnanie boli zvolené krajiny Európskej únie, prípadne krajiny EÚ 15 (Belgicko, Dánsko, Holandsko, Nemecko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Rakúsko, Portugalsko, Španielsko a Švédsko).

Informácie o štruktúre a zamestnanosti v Policajnom zbore SR boli poskytnuté Ministerstvom vnútra SR a Prezidiom Policajného zboru. Zdrojom informácií o veľkosti a štruktúre policajných zborov v krajinách V3 a Slovenska boli dáta poskytnuté jednotlivými policajnými zbormi na základe štandardizovaného dotazníka zaslaného v septembri 2022 prostredníctvom oddelenia medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia policajného zboru SR.

Na ďalšie medzinárodné porovnanie boli primárne použité oficiálne dáta zverejnené Eurostatom (napr. výdavky na políciu, počet policajtov). V prípade absencie oficiálnych konsolidovaných dát, boli použité informácie získané z verejne dostupných zdrojov (napr. podiel civilných zamestnancov v policajných zboroch a dáta o odmeňovaní policajtov).

Pre potreby tejto analýzy „policajnými službami“ rozumieme činnosti vykonávané Policajným zborom SR. Ich súčasťou nie sú služby obecných polícií definovaných v Zákone č. 564/1991 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o obecnej polícii.

Obsah

Zhrnutie	3
Návrh opatrení	5
1. Analýza policajného zboru	6
1.1. Výdavky sú neprehľadné a vyššie ako v krajinách EÚ 15	6
1.2. Zamestnanosť je primeraná, výzvou je štruktúra.....	9
Máme viac policajtov ako okolité krajiny	10
Pre políciu pracuje málo civilných zamestnancov	11
Policajti pracujú na pozíciách, ktoré by mohli byť obsadzované civilnými zamestnancami	12
Civilní zamestnanci sú pre štát lacnejší ako policajti	13
1.3. Štruktúra Policajného zboru by mohla lepšie reflektovať na dopyt po službách polície	17
Slovensko je jedinou z krajín V4 so špecializovaným odborom železničnej polície.....	19
Rozloženie síl Policajného zboru v regiónoch je nerovnomerné vzhľadom na objem kriminality	20
1.4. Platy policajtov sú porovnateľné so zahraničím	30
2. Hodnotenie práce polície	34
2.1. Oblasti hodnotenia.....	37
Kriminalita a pocit bezpečia	37
Rýchlosť konania	38
Bezpečnosť na cestách	39
Spokojnosť verejnosti s policajnými službami.....	40
Domáce a sexuálne násilie, a kriminalita mladistvých	42
Literatúra	43
Zoznam skratiek	45
Príloha: Návrh dotazníka pre účely prieskumu verejnej mienky	46

Zhrnutie

Slovensko v roku 2022 na políciu vynaložilo 1,12 % HDP, čo je na úrovni okolitých krajín, ale približne o 0,3 p.b. viac ako priemer EÚ-15. Od roku 2015 rozpočet na políciu narástol o 36 %, čo je porovnateľné s rastom HDP a celkovými výdavkami verejnej správy. Vykazovanie výdavkov na políciu v rozpočte je neprehľadné, čo komplikuje analýzu a meranie efektivity vynaložených prostriedkov na jednotlivé policajné služby. Z dlhodobého hľadiska by s rastom bohatstva mal podiel výdavkov na políciu na HDP klesať, tak ako je to v krajinách EÚ-15.

Počet policajtov na obyvateľa je na Slovensku porovnateľný s Českom a mierne vyšší ako v Maďarsku a Poľsku. Aktuálne je na Slovensku približne 20 500 policajtov, čo predstavuje približne 6 %-ný pokles oproti roku 2019, kedy bola pripravovaná posledná revízia výdavkov MV SR. Dlhodobý nesúlad medzi reálnym počtom policajtov a počtom tabuľkových policajných miest deformuje rozpočtový proces a sťažuje verejnú diskusiu o Policajnom zbore.

Platy policajtov sú v pomere k priemernej mzde v hospodárstve porovnateľné s okolitými krajinami. V roku 2022 bola priemerná mzda policajtov 2 085 eur a za posledných 5 rokov rástla vyšším tempom ako priemerná mzda zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, ale pomalšie ako mzda vojakov. Na základe medzinárodnej praxe by bolo možné znížiť počet vedúcich pracovníkov v polícii z 13 % na 10 %, čo by znížilo mzdové náklady a zvýšilo počet policajtov, ktorí sa priamo podieľajú na prevencii a odhaľovaní kriminality.

Jasnejšie pravidlá pre priznávanie príplatkov by zvýšili transparentnosť a atraktivitu práce v polícii. Systém odmeňovania v PZ je neprehľadný a môže na policajtov pôsobiť demotivačne. Existuje 20 rôznych príplatkov. Najbežnejšie z nich nemajú jasne stanovené kritériá prideľovania (príspevok na bývanie) alebo neposkytujú flexibilitu pri odmeňovaní policajtov s nadpriemernými výsledkami alebo kvalifikáciou (osobný príplatok).

V Policajnom zbore pracuje najnižší podiel civilných zamestnancov z krajín V4. Okrem policajtov pracuje v policajnom zbore aj 3 711 civilných pracovníkov, ktorí vykonávajú prevažne podporné úlohy a zabezpečujú bežný chod (napr. personalistika, administratíva, IT). Ich podiel na zamestnanosti je 15 %, čo je takmer o 8 p.b. menej ako je priemer v krajinách V3.

Najmenej 900 policajných miest by mohlo byť obsadených civilnými zamestnancami. Policajti pracujú aj na pozíciách, ktoré si nevyžadujú policajné oprávnenia a mohli by ich vykonávať civilní zamestnanci. Podľa analýzy ÚHP je aktuálne v PZ minimálne 900 pozícií, ktoré by mohli byť obsadené civilnými zamestnancami. Ide najmä o prácu dopravných technikov, spojovateľov, IT špecialistov, personalistov a administratívnych pracovníkov, ktorá si nevyžaduje policajné vzdelanie a oprávnenia.

Náklady na policajta sú o viac ako polovicu vyššie v porovnaní s civilným zamestnancom na porovnateľnej pozícii mimo policajného zboru. Celková úspora pri zamestnávaní civilných zamestnancov vyplýva z tzv. platovej a penzijnej prémie, ktorú majú policajti. Dôchodková prémie (úspora vo výške ~25 %) plynie z možnosti odchodu policajtov do výsluhového dôchodku po 25 rokoch v službe, pričom priemerný vek policajta pri odchode do výsluhového dôchodku je 51 rokov. Platová prémie (úspora vo výške ~13 %) vyplýva z vyššej mzdy policajtov v porovnaní so zamestnancami pracujúcimi na porovnateľných pozíciách mimo policajného zboru.

Zvýšený dôraz na prevenciu kriminality a využívanie inovatívnych metód prevencie kriminality, ako napríklad zapojenie lokálnych komunit, by mohli znížiť kriminalitu a nápor na políciu. Podiel policajtov poriadkovej a kriminálnej polície, teda útvarov zodpovedných za prevenciu a vyšetrovanie väčšiny trestnej činnosti, je nižší ako v krajinách V4. Slovensko je jedinou krajinou V4 so špecializovaným odborom železničnej polície a úlohy mýtnej polície sú v mnohých krajinách vykonávané civilnými inštitúciami mimo polície.

Rovnomernejším rozložením policajtov vzhľadom na objem a druh kriminality by sa zlepšil prístup verejnosti k policajným službám. Počet prípadov na policajta sa medzi niektorými policajnými obvodmi líši až štvornásobne. S rastúcim počtom trestných činov na policajta pritom klesá ich objasnenosť.

Slovensko dlhodobo patrí medzi krajiny s najnižšou dôverou verejnosti v políciu. Iba 46 % obyvateľov dôveruje polícii a v tomto ukazovateli je Slovensko druhou najhoršou krajinou v EÚ. Dôvera v políciu je dôležitá pre efektívnu spoluprácu s verejnosťou a pri nahlasovaní a objasňovaní kriminality.

Zavedenie transparentného systému hodnotenia policajných služieb by mohlo zvýšiť ich kvalitu a dôveru verejnosti v políciu. Slovensko nemá zavedený systém hodnotenia polície a verejnosť nie je dostatočne informovaná o výsledkoch polície. Policajný zbor zverejňuje štatistiky o kriminalite a bezpečnosti na cestách, ktoré sú pre verejnosť ťažko prístupné a neposkytujú ucelený obraz o kvalite policajných služieb.

Systematický zber dát o viktimizácii, pocite bezpečia a vnímaní práce polície verejnosťou je kľúčový pre zvýšenie kvality policajných služieb a efektívne odhaľovanie kriminality. Pre prácu polície je dôležité meranie úrovne viktimizácie, teda celkovej trestnej činnosti, aj tej, ktorá nebola nahlásená. Zvlášť dôležité je sledovanie viktimizácie pri trestných činoch spojených s domácim a sexuálnym násilím. Okrem toho polícia nemeria pocit bezpečia vnímaný verejnosťou a spokojnosť s policajnými službami, teda napríklad to, ako sa podľa verejnosti polícii darí zabezpečovať verejný poriadok alebo odhaľovať kriminalitu.

Návrh opatrení

Odporúčanie	Oblasť
Upraviť programové rozpočtovanie tak, aby sa znížil podiel inde neklasifikovaných výdavkov v rozpočte MV SR z 20 % na 5 %.	Rozpočet
Zreálniť počet tabuľkových miest príslušníkov Policajného zboru tak, aby reflektoval súčasný stav počtu policajtov a rozpočtové možnosti rezortu (~ 21 000 systemizovaných miest).	Rozpočet
Identifikovať a v strednodobom časovom horizonte (3–5 rokov) preklasifikovať minimálne 900 miest v polícii , ktoré sú obsadzované policajtmi a mohli by byť vykonávané civilnými zamestnancami.	Zamestnanosť
V strednodobom časovom horizonte (3–5 rokov) znížiť počet vedúcich pracovníkov v policajnom zbore z 13 % na 10 % z celkového počtu policajtov.	Zamestnanosť
V rámci existujúcich kapacít upraviť štruktúru policajného zboru s cieľom posilniť útvary určené na prevenciu a objasňovanie kriminality (najmä kriminálnu a poriadkovú políciu).	Štruktúra Policajného zboru
Vpracovať metodiku, ktorá by upravovala alokáciu policajných síl do regiónov a upraviť regionálne rozloženie policajtov tak, aby reflektovalo na objem a závažnosť kriminality v regiónoch s cieľom zvýšiť objasnenosť a znížiť dĺžku trvania trestného konania.	Štruktúra Policajného zboru
Zlúčiť odbory železničnej a poriadkovej polície pri zachovaní určitej miery špecializácie oddelení, ktoré budú mať v pôsobnosti riešenie kriminality na železniciach. Preniesť zodpovednosť za bezpečnosť a sprevádzanie vo vlakoch na železničnú spoločnosť.	Štruktúra Policajného zboru
Preskúmať možnosti prenesenia úloh mýtnej polície na Národnú diaľničnú spoločnosť.	Štruktúra Policajného zboru
Upraviť investičný plán MV SR tak, aby boli plánované ročné kapitálové výdavky realistické a správne určiť prioritu projektov na základe metodiky investičného plánovania MV SR.	Investície
Posilniť prevenciu kriminality a využívať alternatívne metódy prevencie (napr. práca s komunitou, rómske hliadky, osвета).	Prevencia
Zaviesť transparentné kritériá pre priznanie a výšku príplatkov , ktoré sú viazané na určitú pracovnú situáciu (rizikový príplatok, príspevok na bývanie) a zvýšiť flexibilitu vedúcich policajtov pri odmeňovaní policajtov s nadpriemernými výsledkami alebo kvalifikáciou.	Odmeňovanie
Zaviesť pravidelné hodnotenie kvality policajných služieb založené na dátach o viktimizácii, kriminalite a jej objasňovaní, pocite bezpečia a spokojnosti verejnosti s policajnými službami.	Hodnotenie policajných služieb

1. Analýza policajného zboru

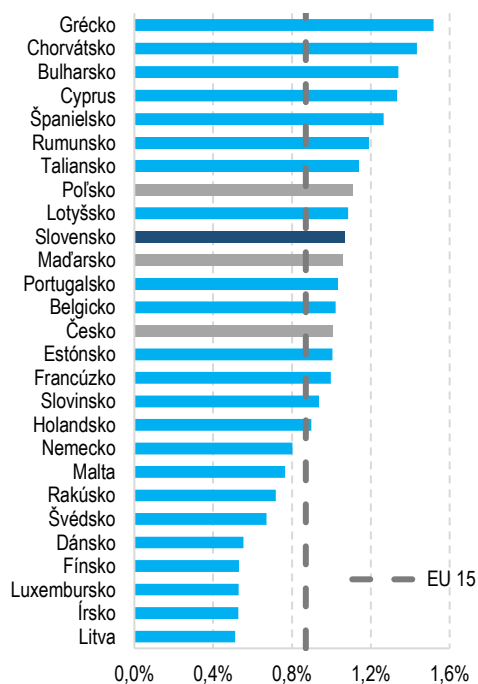
Rozpočet Slovenska na policajné služby a celkový počet zamestnancov v polícii je porovnateľný s okolitými krajinami, ale výrazne vyšší v porovnaní s krajinami EÚ-15. V oblasti zamestnanosti je hlavnou výzvou jej štruktúra. Ide najmä o vysoký počet policajtov pracujúcich na pozíciách, ktoré si nevyžadujú policajné vzdelanie a oprávnenia a mohli by byť vykonávané pre štát lacnejšími civilnými zamestnancami. Rozloženie policajných síl je v mnohých prípadoch nerovnomerné vzhľadom na objem a druh kriminality. Platy policajtov sú primerané a atraktivita policajného zamestnania by sa dala zvýšiť úpravami v systéme priznávania príplatkov a príspevkov.

1.1. Výdavky sú neprehľadné a vyššie ako v krajinách EÚ 15

Slovensko na policajné služby vynakladá 1,12 % HDP, čo je porovnateľné s okolitými krajinami, ale približne o 0,3 % HDP viac ako priemer EÚ-15. Podiel výdavkov na políciu na celkových verejných výdavkoch sa v čase výrazne nemení, pričom s rastúcim HDP by sa mal, podobne ako v krajinách EÚ-15, znižovať. Štruktúra vykazovania výdavkov na políciu je neprehľadná.

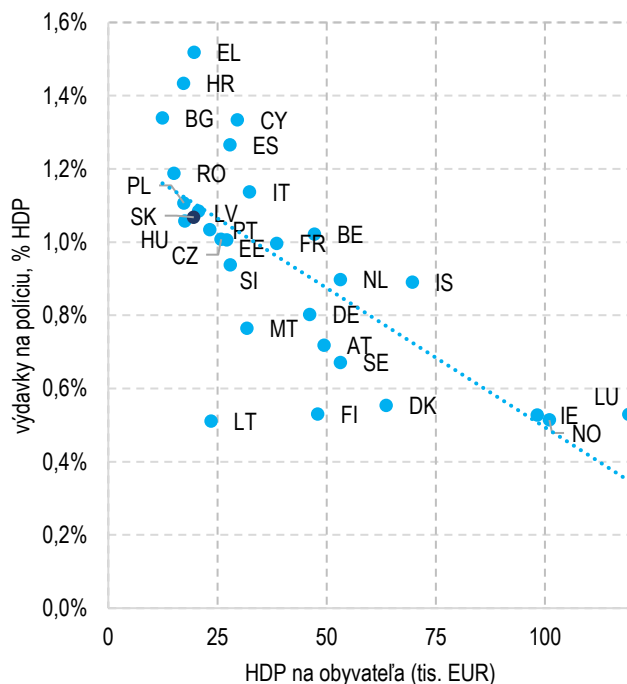
S rastúcim bohatstvom by mal podiel verejných výdavkov na políciu klesať. Krajiny s vyšším HDP na obyvateľa vynakladajú na policajné služby relatívne menej ako chudobnejšie krajiny. S rastúcim bohatstvom a vyššou kvalitou inštitúcií súvisí nižšia kriminalita a zmena priorit verejných politík v prospech vyššieho podielu výdavkov na vzdelávanie, vedu a sociálne oblasti. Napriek tomu, že za posledných 10 rokov na Slovensku reálny HDP na obyvateľa vzrástol o 22 % a kriminalita poklesla o 40 %¹, výdavky na policajné služby rástli rovnakým tempom ako celkové výdavky verejnej správy. S rastúcim bohatstvom by malo byť ambíciou Slovenska postupne znižovať podiel verejných výdavkov na HDP, ktoré smerujú na políciu, a približovať sa v tomto ukazovateli priemeru krajín EÚ-15 (graf 2).

Graf 1: Výdavky na policajné služby (2021, COFOG, v % HDP)

Zdroj: Eurostat, RIS MF SR, odhad ÚHP

Graf 2: Výdavky na policajné služby k HDP na obyvateľa (2021)

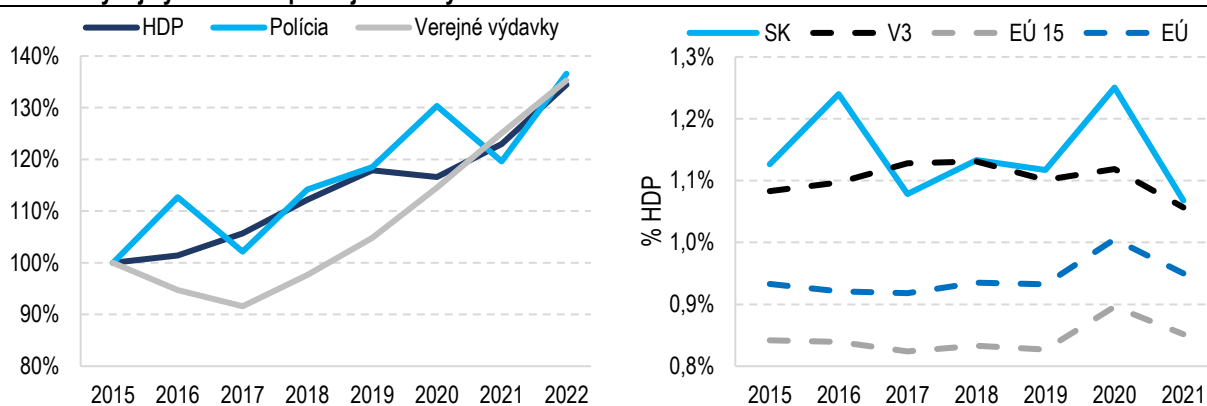

Zdroj: Eurostat, RIS MF SR, odhad ÚHP

¹ Štatistika kriminality v Slovenskej republike

Rozpočet na policajné služby narástol v období 2015-2022 o 36 %, porovnateľne s nominálnym rastom HDP a celkovými výdavkami verejnej správy (graf 3). Do roku 2020 bolo tempo rastu výdavkov na políciu rýchlejšie ako rast celkových verejných výdavkov.

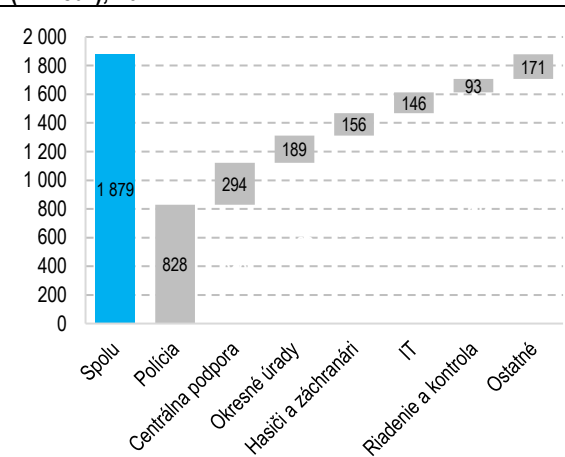
Graf 3: Vývoj výdavkov na policajné služby

Zdroj: RIS MF SR a Eurostat

Výdavky na políciu sú vyššie ako je vykazované v programovom rozpočte. Podporné programy² by mali byť súčasťou vecných programov, aby bolo možné korektné vyčísliť výdavky MV SR na jednotlivé služby. Podľa programovej štruktúry rozpočtu MV SR výdavky na policajné služby tvoria 44 % z celkového rozpočtu kapitoly (graf 4). V skutočnosti sú výdavky na políciu vyššie, keďže až 533 mil. eur (28 % z celkového rozpočtu) ide na podporu vecných programov.

Graf 4: Výdavky MV SR podľa programovej štruktúry (mil. eur), 2022

Poznámka: Odhad ÚHP

Zdroj: RIS MF SR

Tabuľka 1: Neklasifikované výdavky na verejný poriadok a bezpečnosť, MV SR (2022, mil. eur)

Centrálna podpora	200,4
Riadenie a kontrola	72,1
Systémy zložiek (PZ, HaZZ, SKR)	50,5
Podporná infraštruktúra	33,6
REACT - EU	23,3
Vládny cloud	20,4
Ostatné	45,9
Spolu	446,2
Z toho na policajné služby (84 %)*	374,8

Poznámka: *Odhad ÚHP

Zdroj: RIS MF SR

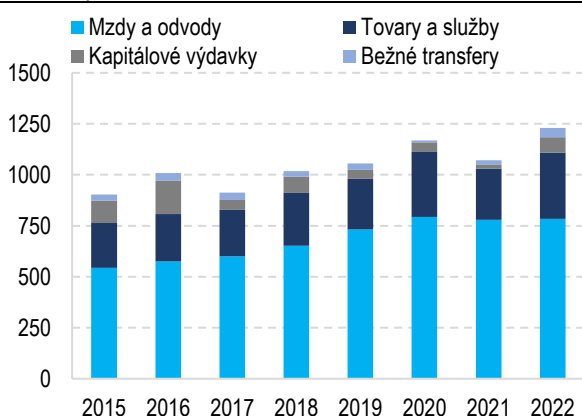
Vykazovanie výdavkov na verejný poriadok a bezpečnosť je neprehľadné aj podľa COFOGu. Podľa medzinárodne používanej klasifikácie výdavkov COFOG, ktorá zaradzuje výdavky verejnej správy podľa funkcie, bolo v roku 2022 až 635 mil. eur, ktoré smerovali na verejný poriadok a bezpečnosť, uvedených ako inde neklasifikovaných, z čoho 446 mil. eur pripadalo na MV SR (tabuľka 1).

Mzdy a odvody tvoria 65 % výdavkov na políciu a od roku 2015 narástli o takmer polovicu, teda viac ako ostatné výdavky polície (graf 5). Výdavky na tovary a služby do roku 2021 významne nerástli. Prudký nárast v roku 2022 (o 30 %) bol čiastočne spôsobený zvýšenými nákladmi na energie. Na kapitálové výdavky polície bolo od roku 2015 alokovaných 7 % z celkových výdavkov.

² Podpornými programami sú Centrálna podpora, IT a Riadenie a kontrola (Graf 4), ich služby sú spoločne využívané Políciou, Okresnými úradmi (OÚ) či Hasiči a záchranári (HaZZ). Vecnými programami sú napríklad Polícia, HaZZ a OÚ.

V porovnaní so zahraničím smeruje vysoký podiel výdavkov polície na nákup tovarov a služieb (graf 6). Výdavky na nákup tovarov a služieb tvorili v období 2015 – 2021 až 27 % z celkových výdavkov polície, čo je o 13 p.b. viac ako priemer V3 a o 11 p.b. viac ako priemer EÚ. Na kapitálové výdavky polícia vynaložila 7,4 % z celkového rozpočtu, čo je približne na úrovni krajín V3 a mierne nad priemerom EÚ (5,4 %). Nižší podiel výdavkov v porovnaní s V3 a EÚ smeruje na mzdy. Dôvodom vyšších nákladov na tovary a služby môže byť neefektívne verejné obstarávanie, ale aj neprehľadné programové rozpočtovanie, kde je veľká časť nákladov na tovary a služby vykazovaná v kategórii „inde neklasifikované“.

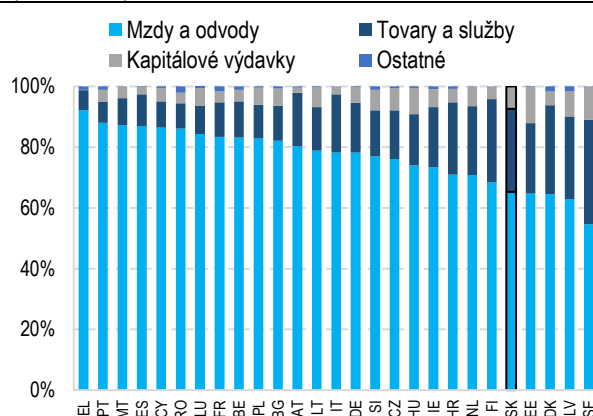
Graf 5: Štruktúra výdavkov Slovenska na políciu (2022, mil. eur)

Poznámka: Odhad ÚHP

Zdroj: RIS MF SR

Graf 6: Štruktúra výdavkov na políciu v krajinách EÚ (2015-2021)

Poznámka: Odhad ÚHP pre Slovensko

Zdroj: RIS MF SR a Eurostat

MV SR v roku 2021 zverejnilo metodiku pre určovanie investičných priorít a investičný plán, ktorý bol aktualizovaný v máji 2023. Ich zverejnenie predstavuje dobré východisko pre prípravu a plánovanie investičných projektov. Investičný plán MV SR má však napriek aktualizácii nedostatky, kvôli ktorým nemôže byť úplne prepojený na rozpočet. Dlhodobé plánovanie investičných projektov komplikuje najmä nerealistický odhad výdavkov v porovnaní s minulými rokmi a nesprávna prioritizácia plánovaných investičných projektov (tabuľka 2).

Tabuľka 2: Vyhodnotenie investičného plánu MV SR

Ukazovateľ	Prehľadnosť plánu	Priorita projektov	Realistická výška kapitálových výdavkov	Pokryté všetky kapitálových výdavkov	Odporúčania
Popis ukazovateľa	Je plán v odporúčanom formáte ? Je prehľadný a čitateľný?	Je v pláne jasne stanovená priorita projektov?	Je plán realistický vzhľadom na doterajšiu výšku čerpania?	Pokryva plán všetky oblasti kapitoly?	Poznámky a odporúčania na zmeny do budúcnosti
Zistenia	Plán je neprehľadný, MV SR nevyužilo odporúčaný vzor MF SR, čo sťažuje jeho porovnateľnosť s inými kapitolami. Z plánu nie je zrejme sumárna výška plánovaných výdavkov na jednotlivé roky. Neprehľadnosť plánu znižuje informovanosť širokej verejnosti.	Priorita projektov je rozdelená len na 4 úrovne. Až 55 z 283 projektov má najvyššiu prioritu.	Plán nie je realistický. Priemerné kapitálové výdavky na rok sú v pláne o 78 % vyššie než je priemerné čerpanie (všetky zdroje). Plánované výdavky zo ŠR sú v pláne vyššie o 140 % než je priemerné čerpanie zo ŠR.	Plán pokrýva celkové kapitálové výdavky.	Použiť formát investičného plánu na základe vzoru MF SR Správne určiť prioritu projektov. Plán je nerealistický, odporúčame ho zrealizovať podľa doterajšieho čerpania.
Výsledok	Nesplnené	Čiastočne splnené	Nesplnené	Splnené	

Zdroj: MF SR na základe RIS a zverejneného IP MV SR

Box 1: Plánovanie investičných projektov

Investície sú kľúčové pre zabezpečenie udržateľného rozvoja polície. Dlhodobým problémom SR je neefektívne čerpanie kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu. Hlavnými dôvodmi sú nedostatočné plánovanie a podpora nepripravených a nenávratných investičných projektov.

Kapitálové výdavky neprinesú očakávané výsledky, pokiaľ nie sú správne alokované, preto je potrebné mať analyticky podložené investičné priority a nadväzujúce plány. Cieľom je realizovať projekty s vysokou spoločenskou návratnosťou, cez jasne určené priority a dlhodobé plány zlepšiť prípravu projektov a zvýšiť presnosť rozpočtovania investícií.

Určenie investičných priorít je nevyhnutné pre efektívne čerpanie kapitálových výdavkov. Základom pre zmysluplné investovanie je kvalitný investičný plán, ktorý by mal byť prehľadný, identifikovať investičné priority rezortu na základe schválenej [metodiky](#) a určiť realistickú výšku plánovaných kapitálových výdavkov.

Prioritou by mali byť finančne návratné projekty, následne spoločensky návratné projekty s jasne popísaným mechanizmom na premietnutie prínosov do zlepšenia fungovania polície. Prioritou by mali byť projekty, ktoré prinášajú finančnú úsporu, napr. na mzde policajtov, tovaroch a službách. Príkladom môže byť automatizované meranie rýchlosti, pri ktorom klesne potreba fyzických hliadok. Ďalšou prioritou by mali byť spoločensky návratné projekty, ktoré uľahčia prácu policajtov a umožnia venovať viac času policajnej práci na úkor byrokracie. V takom prípade je nevyhnutné nastaviť merateľné ukazovatele (napr. vyšší podiel objasnených trestných činov) a priebežne ich vyhodnocovať ([MF SR, 2017](#)).

1.2. Zamestnanosť je primeraná, výzvou je štruktúra

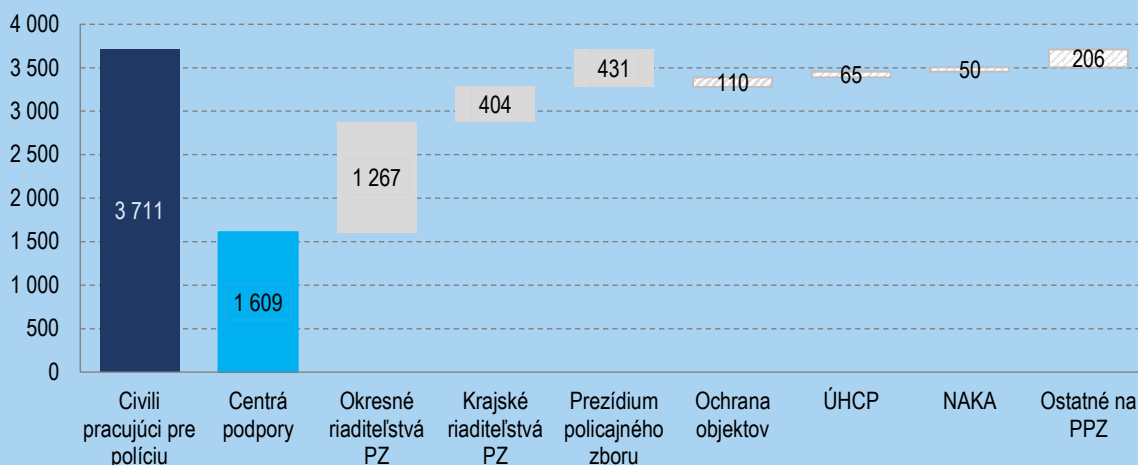
Slovensko sa v celkovom počte zamestnancov pracujúcich v polícii výrazne nelíši od okolitých krajín. Rozdiel je v štruktúre zamestnanosti. V polícii pracuje relatívne málo civilných pracovníkov. Zároveň policajti pracujú aj na pozíciách, ktoré by mohli byť obsadzované pre štát lacnejšími civilnými zamestnancami. Podľa analýzy ÚHP existuje minimálne 900 policajných pozícií, ktoré by mohli byť obsadené civilnými zamestnancami.

Úlohy policajného zboru sú na Slovensku porovnateľné so zahraničím. V oblasti prevencie a objasňovania kriminality sú úlohy polície porovnateľné vo všetkých krajinách EÚ. Mierne rozdiely existujú v zaradení niektorých bezpečnostných zložiek pod Policajný zbor. Napríklad ochrana hraníc, železníc alebo cudzinecká agenda nie sú vo všetkých krajinách zaradené medzi úlohy polície. Organizácia a úlohy polície na Slovensku, v Česku a v Maďarsku sú veľmi podobné.

Okrem príslušníkov PZ (policajtov) pracujú v polícii aj civilní zamestnanci, ktorí obsadzujú niektoré pozície, ktoré si nevyžadujú špeciálne policajné vzdelanie a oprávnenia. Civilní zamestnanci zabezpečujú menej náročné úlohy alebo úlohy, ktoré slúžia ako podpora k práci policajtov. Zväčša ide o pozície ako administratíva, evidencia, obstarávanie, personalistika, ochrana objektov, údržba a IT (Box 2).

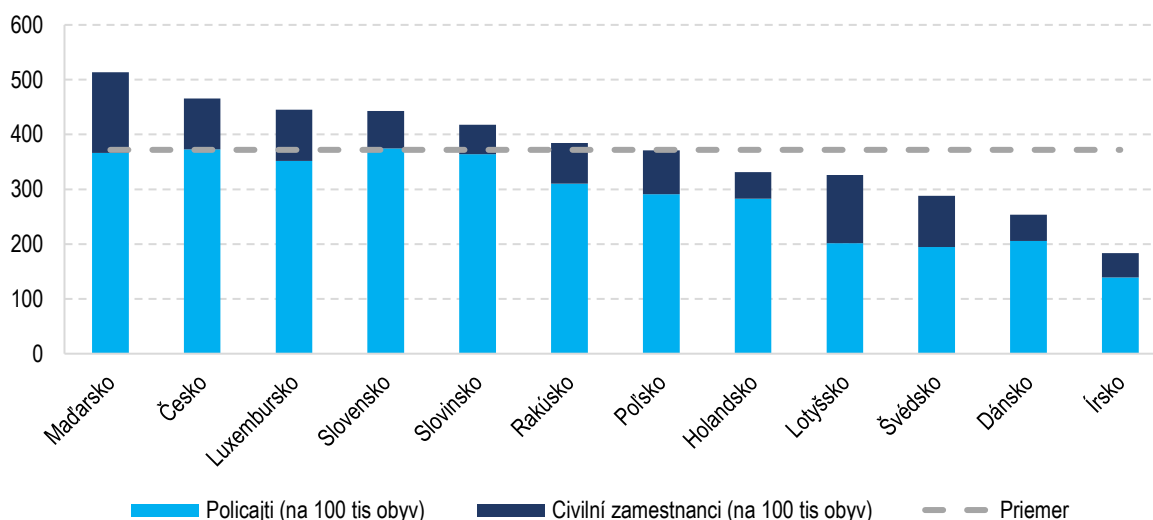
Box 2: Civilní zamestnanci pracujúci pre políciu

MV SR zamestnáva podľa odhadu ÚHP 3 711 civilných zamestnancov, ktorí pracujú pre políciu. Policajný zbor priamo zamestnáva 2 102 civilných zamestnancov. K týmto zamestnancom je nutné pripočítať aj dodatočných odhadom 1 609 civilných zamestnancov MV SR, ktorí pre Policajný zbor vykonávajú podporné služby v rámci Centier podpory. Po reforme ESO v roku 2013 boli viaceré služby (napr. personalistika, obstarávanie, IT služby) Policajného zboru, Hasičského zboru a Okresných úradov centralizované na úroveň MV SR. Centrá podpory zamestnávajú 2 295 zamestnancov, k policajnému zboru bolo pridaných 70 % z nich, čo bolo odvodené podľa podielu polície na rozpočte MV SR.

Graf 7: Rozloženie civilných zamestnancov pracujúcich pre políciu

Zdroj: MV SR

Celková zamestnanosť v polícii (Policajný zbor a Centrá podpory) sa v prepočte na obyvateľa výrazne nelíši od okolitých krajín, za ktoré sú tieto dáta dostupné³ (graf 8). V porovnaní s inými krajinami V4 je celkový počet zamestnancov pracujúcich pre políciu porovnateľný. V porovnaní s krajinami EÚ-15, za ktoré sú dostupné dáta, je celková zamestnanosť v polícii vyššia. Na Slovensku pracuje v polícii približne 24 100⁴ zamestnancov, z toho je 3 711 civilných zamestnancov (Box 2) a zvyšok (20 332) tvoria príslušníci Policajného zboru (policajti).

Graf 8: Počet zamestnancov pracujúcich pre políciu na 100-tis. obyvateľov (policajti a civilní zamestnanci) (2022 alebo posledné dostupné)Zdroj: MV SR za krajiny V4 a Slovinsko, a údaje z [Fínska](#), [Írsko](#), [Dánsko](#), [Holandsko](#), [Lotyšsko](#), [Švédsko](#) a [Luxembursko](#)

Máme viac policajtov ako okolité krajiny

Počet príslušníkov Policajného zboru (policajtov, nie civilných zamestnancov) je na Slovensku mierne vyšší v porovnaní s okolitými krajinami (graf 9). V prepočte na 100-tis. obyvateľov má Slovensko 374 policajtov. V krajinách V3 je ich počet 348 a v krajinách EÚ 15 je to 323. Ak by slovenská polícia mala počet policajtov na úrovni Česka, Rakúska a Maďarska, teda okolitých krajín podobnej veľkosti a s porovnateľnou štruktúrou

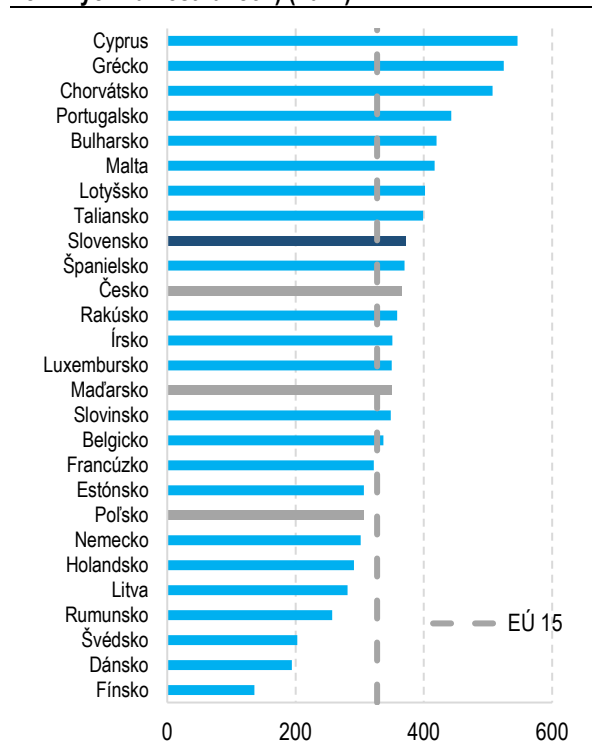
³ Údaje o počte civilných zamestnancov v polícii nie sú vykazované Eurostatom. Dáta za krajiny V4 a Slovinsko boli poskytnuté priamo policajnými zbormi. Za ostatné krajiny boli dáta získané z verejne dostupných zdrojov. Dáta o počte policajtov sú z databázy Eurostatu.

⁴ Stav k novembru 2022

policajného zboru, bolo by ich o približne tisíc menej. Tento nepomer by mohol byť v strednodobom horizonte odstránený preklasifikovaním vybraných policajných pozícií na civilné (téma sa venuje nasledujúca podkapitola).

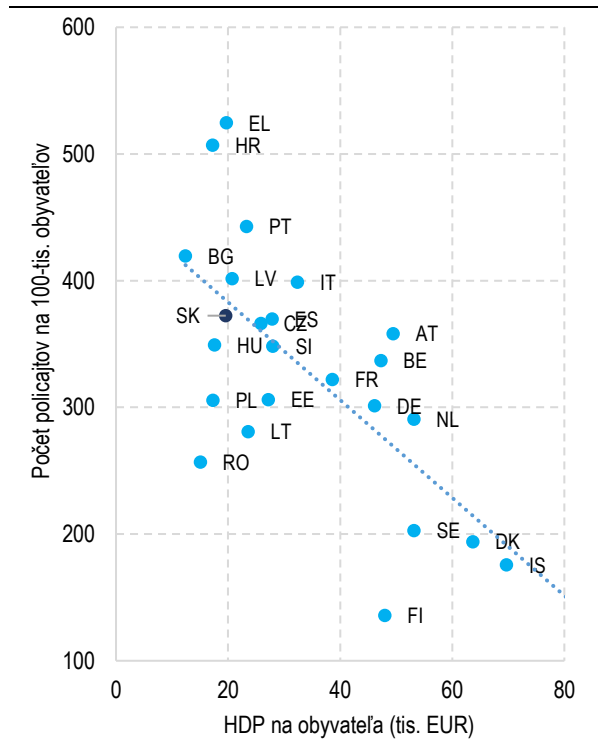
Zreálnenie počtu tabuľkových miest policajtov s ich reálnym počtom a rozpočtovými možnosťami MV SR by zlepšilo verejnú diskusiu a rozpočtový proces. Reálne počty policajtov nereflektujú schválený limit, čo deformuje verejnú diskusiu o veľkosti Policajného zboru. Limit počtu policajtov je každoročne prehodnocovaný v tzv. systemizácii policajných miest, ktorá je schvaľovaná s rozpočtom verejnej správy. Aktuálne je systemizovaných 22 565 policajtov, pričom reálny počet policajtov k marcu 2023 bol približne 20 500. Okrem prirodzenej zamestnaneckej fluktuácie je tento rozdiel spôsobený navýšením tabuľkových miest o 1 120 bez finančného krytia v roku 2017. Na rok 2023 má kapitola MV SR v rozpočte finančné prostriedky, ktoré jej dovoľujú zamestnať približne 21 300 policajtov a tomu by mal zodpovedať aj počet systemizovaných/ tabuľkových miest policajtov.

Graf 9: Počet policajtov na 100-tis. obyvateľov (bez civilných zamestnancov) (2022)

Zdroj: Eurostat, MV SR za krajiny V4 a Slovensko

Graf 10: Počet policajtov a HDP na obyvateľa

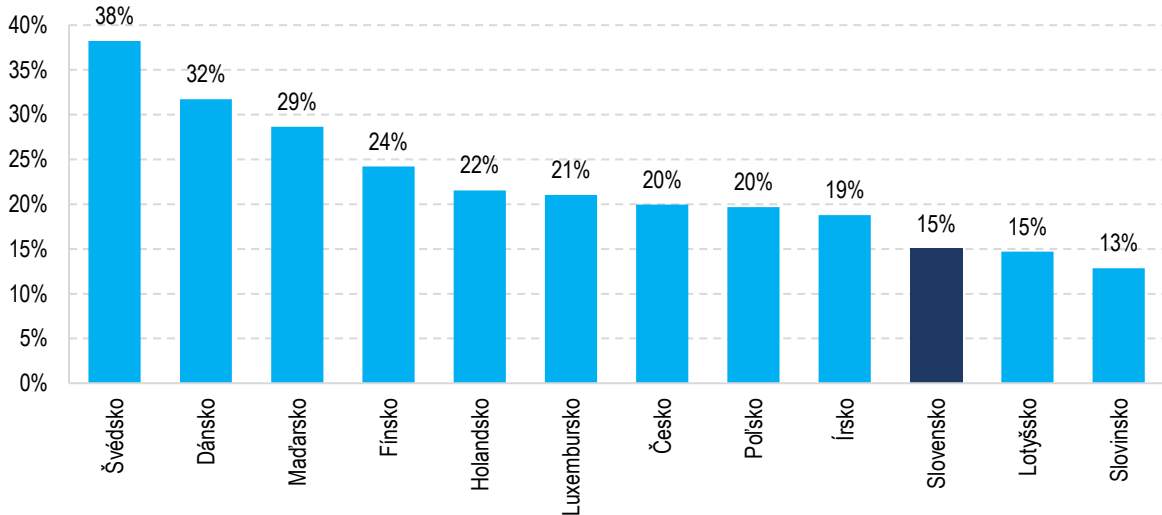

Zdroj: Eurostat, MV SR za krajiny V4 a Slovensko

Pre políciu pracuje málo civilných zamestnancov

V porovnaní so zahraničím v slovenskej polícii pracuje menej civilných zamestnancov. Z celkového počtu približne 24 100 zamestnancov, ktorí pracujú pre políciu, je na Slovensku iba 15 % civilných zamestnancov, teda tých, ktorí pracujú v štátnej alebo verejnej službe. Priemer krajín V3 je 22 %. Napríklad v Dánsku alebo Fínsku tvoria civilní zamestnanci až 30 % z celkovej zamestnanosti v polícii (graf 11).

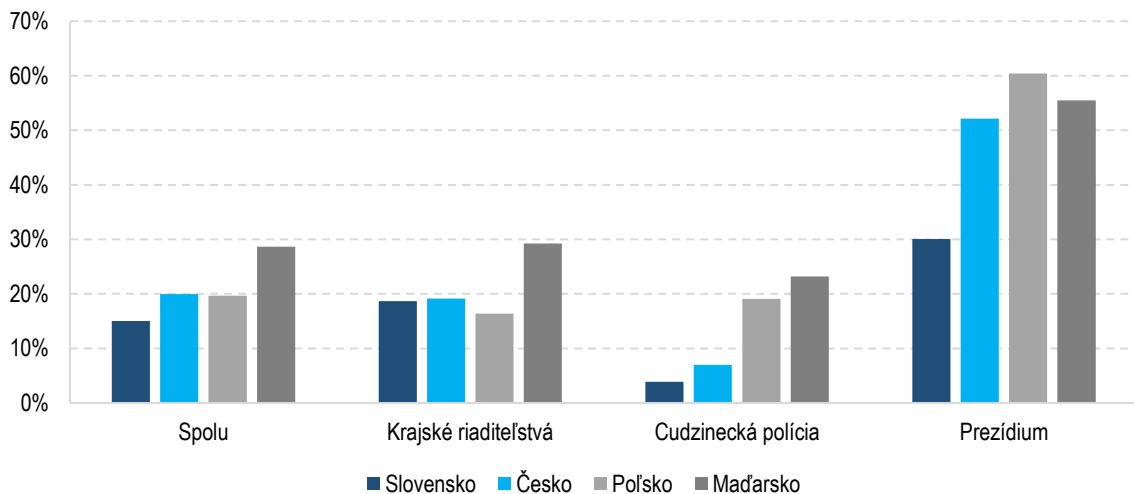
Graf 11: Podiel civilných zamestnancov pracujúcich pre políciu (2022)

Zdroj: MV SR za krajiny V4 a Slovinsko, a údaje z [Fínska](#), [Írska](#), [Dánska](#), [Holandska](#), [Lotyšska](#), [Luxemburska](#), [Švédska](#)

Podiel civilných zamestnancov v polícii je na Slovensku o tretinu nižší ako v krajinách V3. Rôzny stupeň centralizácie podporných činností na Slovensku a v okolitých krajinách, najmä v Poľsku, neumožňuje detailné porovnanie jednotlivých útvarov. Dostupné dáta však naznačujú, že v slovenskej polícii pracuje nižší podiel civilných pracovníkov naprieč všetkými útvarmi. Najvýraznejší je rozdiel na oddeleniach hraničnej a cudzineckej polície a vo vedení policajných zborov (graf 12).

Graf 12: Podiel civilných zamestnancov v policajných zboroch a ich zložkách v krajinách V4 (2022)

Poznámka: Centrá podpory boli priradené ku krajským riaditeľstvám

Zdroj: MV SR

Policajti pracujú na pozíciách, ktoré by mohli byť obsadzované civilnými zamestnancami

Pozície v polícii, ktoré si nevyžadujú špeciálne policajné právomoci alebo nie sú vystavené zvýšeným nárokom kladeným na policajtov by mali byť obsadzované civilnými zamestnancami. Okrem plnenia základných úloh polície, medzi ktoré patrí najmä prevencia a objasňovanie kriminality, veľká časť zamestnancov v polícii zabezpečuje bežný chod. Tieto činnosti nie sú spojené so zvýšeným rizikom a stresom, ktorému sú vystavení policajti. Z pohľadu verejných financií a spravodlivosti odmeňovania vo verejnom sektore a polícii je žiadúce, aby boli tieto pozície obsadzované civilnými zamestnancami.

Podľa analýzy ÚHP existuje minimálne 903 policajných pozícií, ktoré by mohli byť obsadené civilnými zamestnancami. Pozície boli identifikované na základe dát o charaktere práce policajtov z policajných štatistík,

ide najmä o dopravných technikov, spojovateľov či pracovníkov IT (tabuľka 3). Počet policajných pozícií, ktoré by mohli byť vykonávané civilnými pracovníkmi, je pravdepodobne vyšší. Ich celkový počet však nie je možné odhadnúť, kvôli veľmi všeobecne definovanému charakter práce mnohých policajných pozícií.

Tabuľka 3: Pozície, ktoré by mohli byť vykonávané civilnými zamestnancami

Charakter práce	Počet policajtov
Dopravný technik	182
Spojovacia činnosť	141
Evidencia zbraní a streliva	117
Informatika a výpočtová technika	106
Personalistika, vzdelávanie, odmeňovanie	99
Hudba a súvisiace činnosti	41
Psychológia, sociológia	28
Duchovná a náboženská činnosť	22
Kuriér, vodič	29
Dopravné evidencie	21
Styk s verejnosťou	14
Obstarávanie MTZ	13
Právnická činnosť	13
Laboratórna činnosť	13
Evidencia a dokumentácia	11
Ostatné	53
Celkový súčet	903

Zdroj: MV SR, prepočty ÚHP

Policajti pracujú aj na odboroch, ktorých hlavnou úlohou je poskytovať podporu pre jednotlivé zložky PZ a mohli by byť sčasti obsadzované civilnými zamestnancami. Príkladom sú Centrá podpory (311 policajtov) a úrad MV SR (242 policajtov). Prehodnotené by mohli byť aj niektoré pozície na základných útvaroch cudzineckej polície (326) alebo oddeleniach evidencie v rámci dopravných inšpektorátov (185). V okolitých krajinách sú tieto činnosti z veľkej miery vykonávané civilnými zamestnancami. V Poľsku, Česku a do značnej miery v Maďarsku je napríklad časť úloh spojených s cudzineckou agendou vykonávaná civilnými inštitúciami.

Tabuľka 4: Odbory a útvary, ktorých úlohy by mohli byť čiastočne vykonávané civilnými zamestnancami

Útvar/ oddelenie	Počet policajtov
Centrá podpory	311
Úrad Ministerstva vnútra SR	242
ÚHCP/ základné útvary cudzineckej polície	326
ODI/ oddelenia dopravných evidencií	185
Celkový súčet	1 064

Zdroj: MV SR, prepočty ÚHP

Civilní zamestnanci sú pre štát lacnejší ako policajti

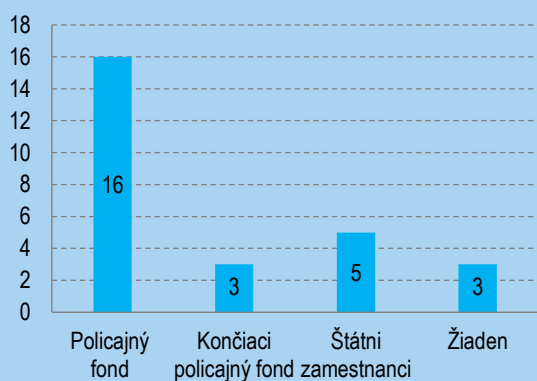
Zvýšené nároky na prácu policajtov sú kompenzované najmä vyššou mzdou, štedrejším dôchodkovým systémom s priemerne kratšou dobou odpracovaných rokov a dlhšou dovolenkou. Policajná práca patrí medzi rizikové povolania a policajti v nej často čelia situáciám, ktoré môžu mať z dlhodobého hľadiska negatívny vplyv na ich mentálne a fyzické zdravie (McQuerrey, 2019). Tieto zvýšené nároky sú kompenzované najmä vyššou mzdou v porovnaní s priemerom v národnom hospodárstve, špeciálnym dôchodkovým systémom, ktorý umožňuje policajtom odísť do výsluhového dôchodku po 25 rokoch služby, ale aj dlhšou dovolenkou v porovnaní s ostatnými zamestnancami štátu (6 týždňov).

Box 3: Dôchodkové systémy policajtov v krajinách EÚ

Policajti majú vo väčšine štátov EÚ vlastný zvýhodnený systém sociálneho zabezpečenia. Policajné výsluhové penzie sú súčasťou špeciálnych dôchodkových fondov alebo fondov ozbrojených síl v 16 krajinách EÚ. Z toho v 13 krajinách je policajtom garantovaný skorší odchod do výsluhového dôchodku a v 11 majú zvýhodnenú mieru náhrad. Aj v štátoch, v ktorých sú policajti integrovaní do všeobecného systému, majú zvýhodnený minimálny vek pri odchode do výsluhového dôchodku.

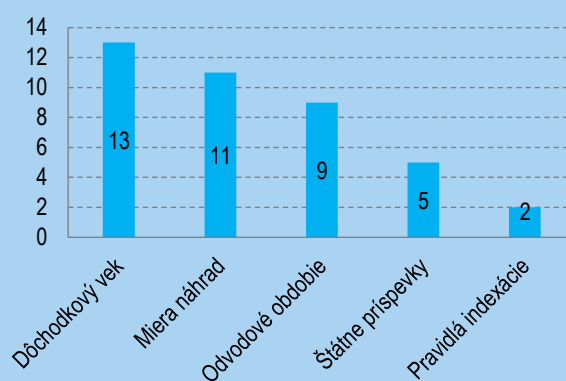
Vo viacerých krajinách EÚ sú výhody policajných dôchodkových fondov postupne redukované. Ako reakcia na demografický vývoj a udržateľnosť verejných financií sú prehodnocované najmä zvýhodnenia ako nižší vek odchodu do výsluhového dôchodku, minimálny počet odslúžených rokov či miera náhrad. Reformy benefitov policajných penzijných fondov s cieľom priblížiť sa všeobecnému dôchodkovému zabezpečeniu nedávno prebehli alebo prebiehajú v 9 krajinách EÚ. Na Slovensku prebehla reforma výsluhových dôchodkov v roku 2013, kedy bol zvýšený minimálny počet odpracovaných rokov z 15 na 25 a upravila sa miera náhrad podľa odslúžených rokov. V 3 krajinách (Španielsko, Maďarsko a Luxembursko) postupne prechádzajú policajné dôchodkové fondy pod bežné dôchodkové poistenie.

Graf 13: Počet krajín so špeciálnym policajným dôchodkovým systémom v EÚ (2020)

Zdroj: PENSREF, spracované ÚHP

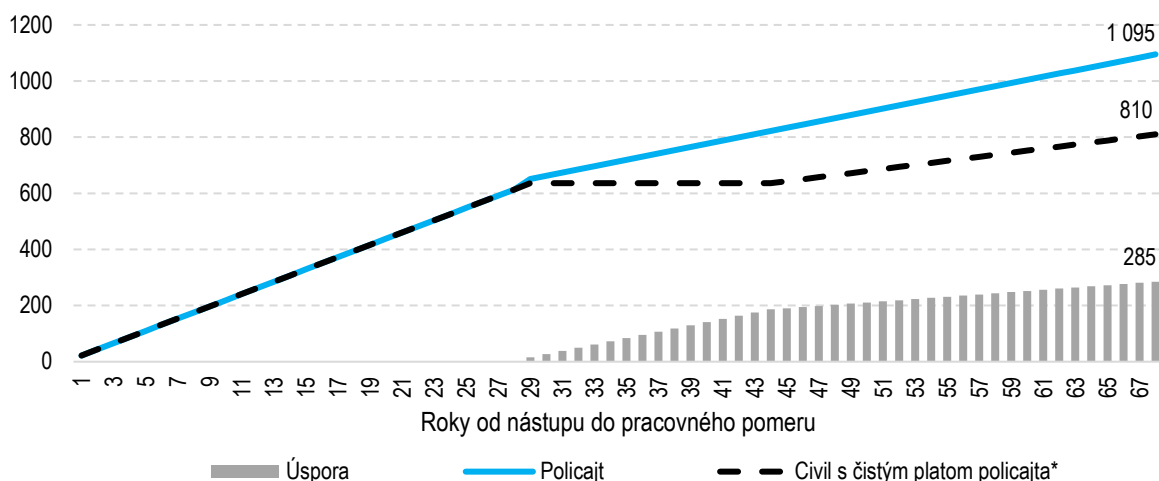
Graf 14: Počet krajín s výhodami v špeciálnych policajných dôchodkových systémoch v EÚ (2020)

Zdroj: PENSREF, spracované ÚHP

Civilný zamestnanec s rovnakou mzdou ako policajt je pre štát lacnejší o 25 %, čo je spôsobené najmä skorším odchodom policajtov do výsluhového dôchodku (penzijná prémie). V porovnaní s policajtami, civilní zamestnanci nemajú nárok na skorší odchod do dôchodku a teda strávia na trhu práce bez nároku na dôchodok o približne 15 rokov viac ako priemerný policajt. Zároveň, je starobný dôchodok civilného zamestnanca s rovnakou mzdou ako policajta po 29 odpracovaných rokoch o 36 % nižší ako výsluhový dôchodok policajta (dôchodok civila 606 eur a policajta 949 eur, Box 4). Celkový rozdiel v mzdových a dôchodkových nákladoch na zamestnanca dosiahne 285-tisíc eur (graf 15). Pri preklasifikovaní 900 miest by bola celková úspora za 68 rokov 257 mil. eur.

Graf 15: Kumulatívne výdavky na policajta a civilného zamestnanca s rovnakou mzdou po odpočítaní sociálnych odvodov (v tis. eur)

Poznámka: *Mzda po odpočítaní sociálnych odvodov. Abstrahuje sa od rastu miezd, cenovej, či dôchodkovej inflácie a budúce hodnoty nie sú nediskontované

Zdroj: ÚHP

Box 4: Metodika výpočtu mzdových a dôchodkových nákladov na policajta a civilného zamestnanca

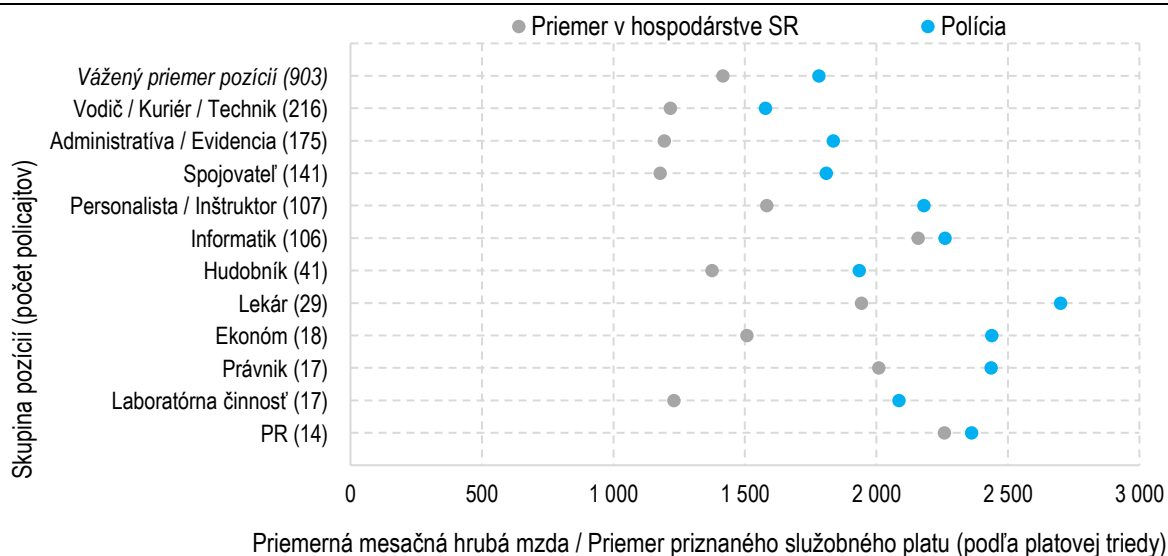
- **Predpoklad 1:** Mzdové a dôchodkové náklady na policajta a civilného zamestnanca porovnávame za obdobie 29 rokov odpracovaných pre políciu. Po zvýšení minimálneho počtu odpracovaných rokov, ako podmienky pre poberanie policajného výsluhového dôchodku z 15 na 25 rokov (v roku 2013), sa odhaduje, že priemerná doba odpracovaná policajtom sa ustáli na 29 rokoch. Porovnávané je odpracované obdobie v rovnakej dĺžke, 29 rokov, pre policajta aj civila, hoci obaja môžu pokračovať v zárobkovej činnosti, ktorú v príklade nezapočítavame.
- **Predpoklad 2:** Výška odvodov policajtov na výsluhový dôchodok je 27 % z hrubej mzdy⁵ (20% zamestnávateľ a 7% zamestnanec) a výška odvodov civilného zamestnanca na starobný dôchodok je 22,75 % z hrubej mzdy (4% zamestnanec 14% zamestnávateľ, a 4,75% v rámci odvodu do rezervného fondu solidarity).
- **Predpoklad 3:** Celková výška sociálnych odvodov policajtov je 38,6 % z hrubej mzdy (26,2% zamestnávateľ a 12,4% zamestnanec) a výška sociálnych odvodov civilného zamestnanca je 34,6 % z hrubej mzdy (25,2% zamestnávateľ a 9,4% zamestnanec).
- **Predpoklad 4:** V Grafe 15 sa ráta s rovnakou mzdou po odpočítaní sociálnych odvodov pre policajta aj civila. V hrubom dostane policajt priemernú mzdu príslušníka policajného zboru z roku 2022 (2 085 eur) a hrubá mzda civilného zamestnanca je dopočítaná.
- **Predpoklad 5:** Pre zjednodušenie sa abstrahuje od rastu miezd, cenovej či dôchodkovej inflácie a budúce príjmy nie sú diskontované. Abstrahuje sa tiež od daní a zdravotného poistenia.
- **Predpoklad 6:** V prípade policajta s 29 odpracovanými rokmi je odchodné vo výške 8,5 násobku základu, v tomto prípade (Graf 15) je základom priemerná mzda policajta.

Policajti, ktorí pracujú na „civilných“ pozíciách zarábajú viac ako zamestnanci na porovnateľných pozíciách mimo policajného zboru (platová prémia) (graf 16). Okrem tzv. penzijnej prémie, teda nároku na skorší odchod do dôchodku a vyššiemu výsluhovému dôchodku, policajti, ktorí pracujú na pozíciách, ktoré by mohli byť vykonávané civilnými zamestnancami, zarábajú viac ako zamestnanci na podobných pozíciách mimo policajného zboru. Napríklad priemerný mesačný plat v národnom hospodárstve v skupine zamestnaní

⁵ Rozdiel medzi férovými a zákonnými sadzbami vo všeobecnom penzijnom systéme v porovnaní s výsluhovým poistným systémom silových zložiek je uvedený v [Revízii výdavkov na obranu](#).

vodič/kuriér/technik je v intervale 1 000-1 250 eur, zatiaľ čo policajti vykonávajúci tieto činnosti zarábajú 1 500 až 1 780 eur. Obdobná platová prémia v prospech policajtov je naprieč všetkými pozíciami, ktoré boli v analýze identifikované.

Graf 16: Porovnanie plátov vybraných policajných pozícií s priemerným platom na podobných pozíciách mimo PZ

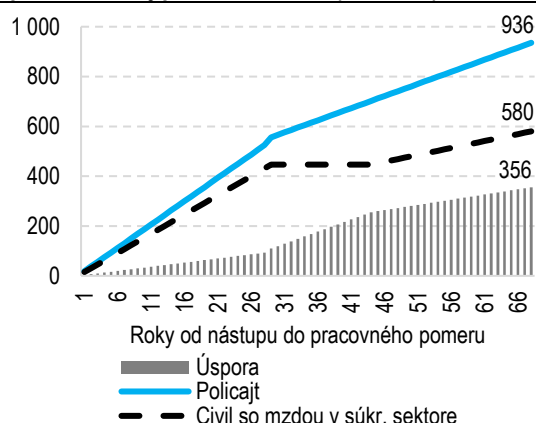

Poznámka: Priznaný služobný plat policajta bol odhadnutý na základe priemerného priznaného platu v platovej triede

Zdroj: ISCP, MV SR, prepočty ÚHP

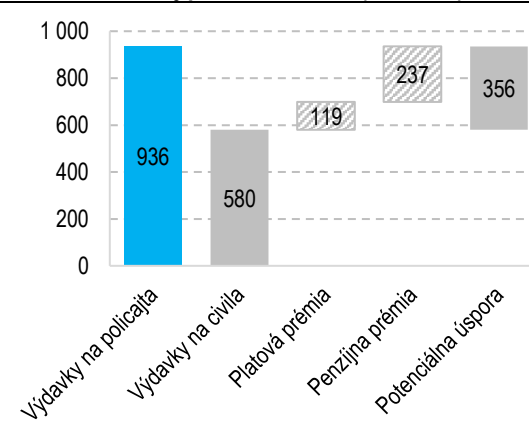
Ak by boli nepolicajné pozície obsadzované civilnými zamestnancami s platom na úrovni priemeru v národnom hospodárstve pre daný typ práce, celkové náklady (mzdové a dôchodkové) na jedno pracovné miesto by boli o 38 % nižšie. Celková úspora počas trvania služobného pomeru a výsluhového dôchodku na jedno scivilnené policajné miesto by predstavovala 356-tis. eur, pričom 237-tis. eur by plynulo z úspory na dôchodok (penzijná prémia) a 119 tis. eur z úspory na mzdu (platová prémia) (grafy 17 a 18). Priemerná ročná úspora na jedno scivilnené miesto by bola približne 5 600 eur.

Graf 17: Náklady na policajta a zamestnanca na porovnateľnej pozícii mimo PZ (v tis. eur)

Zdroj: MV SR, prepočty ÚHP

Graf 18: Výška penzijnej a platovej prémie na policajta na ekvivalentnej pozícii mimo PZ (v tis. eur)

Zdroj: MV SR, prepočty ÚHP

Úspory plynúce z tzv. scivilňovania nie sú v čase rozložené rovnomerne a sú kumulované najmä do obdobia po odchode policajta do výsluhového dôchodku. V prípade, že mzda civilného zamestnanca a policajta je rovnaká, úspora vzniká až po odchode policajta do výsluhového dôchodku. Keďže civilní zamestnanci nemajú nárok na skorší odchod do dôchodku, najväčšia časť úspory nastane počas prvých 15 rokov výsluhového dôchodku policajta. V prípade, že mzda civilného zamestnanca je nižšia ako mzda policajta na rovnakej pozícii, časť úspory nastáva okamžite.

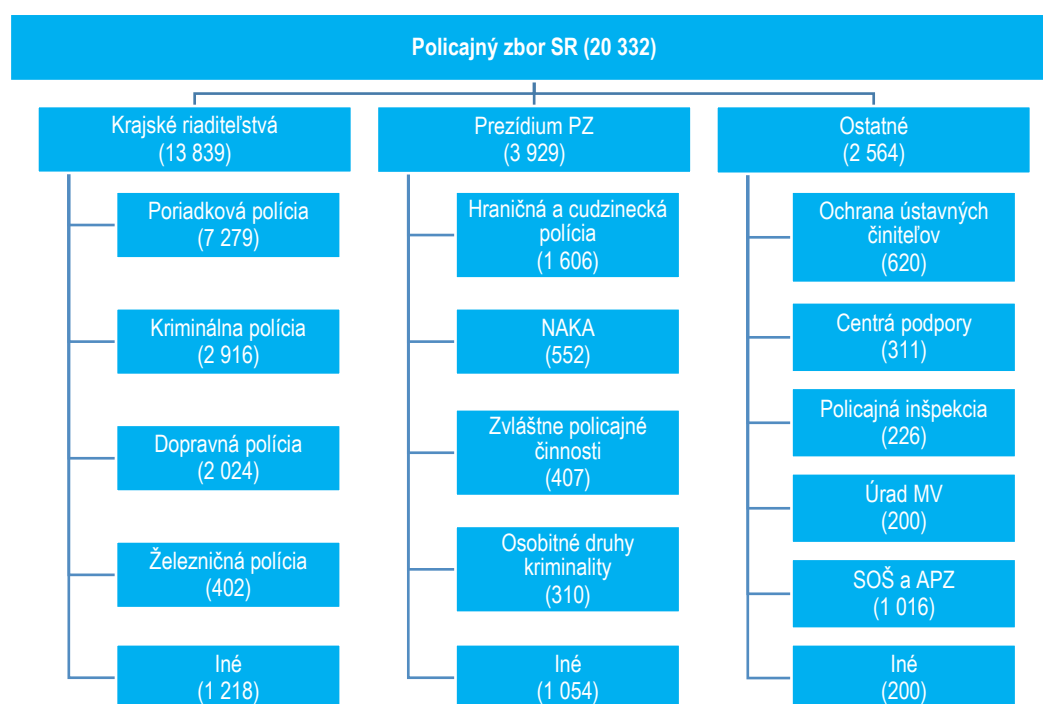
1.3. Štruktúra Policajného zboru by mohla lepšie reflektovať na dopyt po službách polície

V porovnaní s okolitými krajinami je policajný zbor na Slovensku viac centralizovaný s nižším podielom policajtov, ktorí pracujú v regionálnych štruktúrach zboru. Podiel policajtov kriminálnej, poriadkovej a dopravnej polície, ktoré sú zodpovedné za prevenciu a objasňovanie väčšiny kriminality je nižší ako v Česku a Poľsku.

Organizácia policajných zborov v rámci krajín V4 je porovnateľná aj keď rozdiely medzi krajinami existujú v oblasti decentralizácie a vnútorného členenia policajných zborov. Policajné zbory v krajinách V4 patria pod ministerstvá vnútra a sú riadené centrálnym riaditeľstvom, ktorým je na Slovensku Prezídium policajného zboru (PPZ). Hlavné zložky policajných zborov sa následne delia na zložky s regionálnou a celoštátnou pôsobnosťou. Štruktúra policajných zborov Slovenska, Česka a do veľkej miery aj Maďarska je podobná. Štruktúra policajného zboru v Poľsku je vzhľadom na veľkosť krajiny odlišná od ostatných krajín V4 s vysokou mierou decentralizácie úloh na jednotlivé regionálne riaditeľstvá.

Policajný zbor na Slovensku je pomerne centralizovaný a na krajských riaditeľstvách⁶ je zaradených 69 % policajtov (grafy 19 a 21). V zložkách policajného zboru s celonárodnou pôsobnosťou, prípadne v jeho špecializovaných útvaroch pracuje 31 % z celkového počtu policajtov. V Čechách je to 13 % a v Maďarsku 21 %. Špecializované útvary s celonárodnou pôsobnosťou sú efektívnejšie pri objasňovaní niektorých druhov kriminality, na druhej strane nižší počet policajtov s miestnou príslušnosťou môže mať negatívny vplyv na prevenciu a objasňovanie menej závažnej kriminality v regiónoch.

Graf 19: Štruktúra policajného zboru a počty policajtov

Poznámka: počet obsadených policajných miest, stav k novembru 2022

Zdroj: MV SR

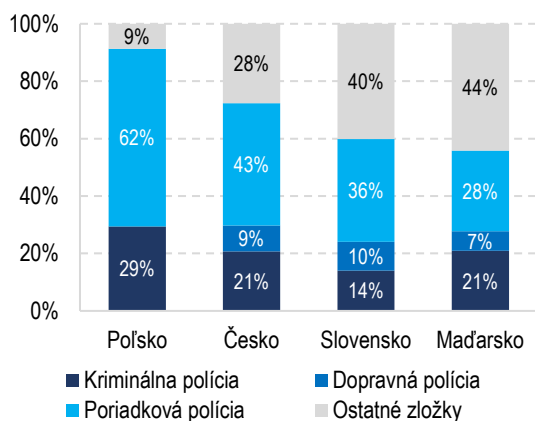
Podiel príslušníkov kriminálnej, poriadkovej a dopravnej polície je na Slovensku nižší v porovnaní s Českom a Poľskom. Poriadková, dopravná a kriminálna polícia sú zodpovedné za prevenciu a objasňovanie až 98 % zo všetkých trestných činov. Títo policajti tvoria 60 % z celkového počtu policajtov, čo je menej ako v Poľsku

⁶ vrátane Centier podpory

a Česku a porovnateľne s Maďarskom (graf 20). Primeraný počet policajtov kriminálnej a poriadkovej polície je jedným zo základných predpokladov pre efektívnu prevenciu a odhaľovanie kriminality bez prietahov.

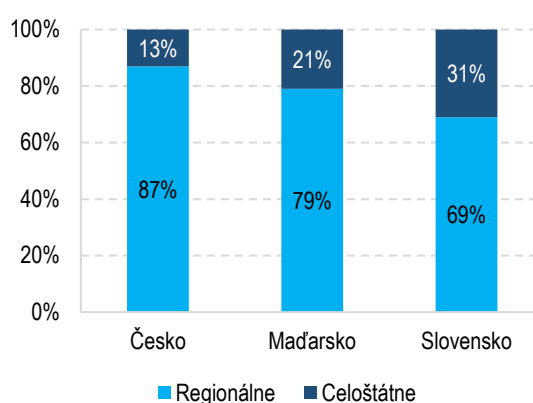
Policajné útvary s územnou príslušnosťou sú porovnateľne veľké so zahraničím napriek celkovo väčšiemu policajnému zboru. Relatívne nízky podiel policajtov s územnou príslušnosťou môže znižovať dostupnosť občanov k základným policajným službám ako je zabezpečovanie verejného poriadku, prevencia a objasňovanie menej závažnej kriminality.

Graf 20: Štruktúra policajných zborov v krajinách V4, (% , 2022)

Zdroj: MV SR

Graf 21: Podiel celoštátnych vs. regionálne príslušných policajtov (% , 2022)

Poznámka: regionálne sú na Slovensku krajské riaditeľstvá a Centrá podpory

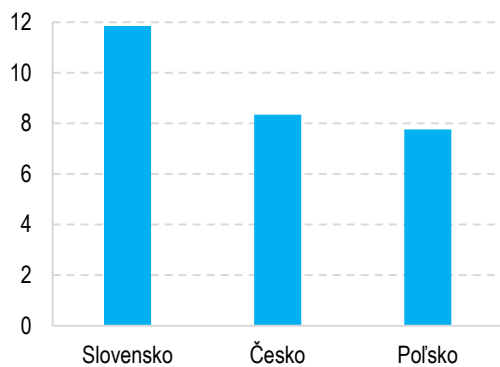
Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Úlohy hraničnej a cudzineckej polície sa medzi krajinami V4 líšia, čo sťažuje medzinárodné porovnanie. Cudzinecká agenda by mohla byť vybavovaná civilnými zamestnancami. Hlavnými úlohami Úradu hraničnej a cudzineckej polície (ÚHCP) je ochrana vonkajších hraníc, boj proti nelegálnej migrácii a zabezpečovanie pobytového režimu cudzincov. Vstupom Slovenska do schengenského priestoru v roku 2007 sa prestali vykonávať hraničné kontroly na hraniciach s Českom, Maďarskom, Poľskom a Rakúskom. Naopak, zvýšili sa nároky na ochranu 97 km dlhej hranice s Ukrajinou. Hraničné polície v Poľsku (Straż Graniczna) a v Maďarsku (Határrendészeti) sa zameriavajú prioritne na ochranu hraníc a boj proti nelegálnej migrácii a nemajú v kompetencii vybavovanie cudzineckej agendy ako napríklad vydávanie povolení na pobyt cudzincov, ktoré sú prioritne v kompetencii civilných inštitúcií. Česko nemá schengenskú hranicu, a teda s výnimkou medzinárodných letísk nevykonáva kontroly na hraniciach.

Počet policajtov pracujúcich na policajných školách je o 30 % vyšší v porovnaní s Poľskom a Českom (graf 22). MV SR zabezpečuje policajné vzdelávanie prostredníctvom troch stredných odborných škôl Policajného zboru v Pezinku, Košiciach a Bratislave, a Akadémie PZ v Bratislave. Vzhľadom na celkovú veľkosť Policajného zboru je počet policajtov - lektorov vo vzdelávacích inštitúciách na Slovensku vyšší ako v Poľsku a Česku.

Počet policajtov vo vedení polície je na Slovensku porovnateľný s Českom a Maďarskom (graf 23). Prezídium Policajného zboru riadi a zodpovedá za prácu krajských riaditeľstiev a jednotlivých policajných útvarov, pričom zamestnáva približne 500 policajtov. V porovnaní s policajnými prezídiami v Česku a Maďarsku je počet policajtov na Prezídium PZ v pomere k celkovému počtu policajtov porovnateľný. Výrazný rozdiel je v porovnaní s Poľskom, kde je ale štruktúra policajného zboru vzhľadom na veľkosť krajiny odlišná. V Poľsku možno zároveň predpokladať vo viacerých oblastiach úspory z rozsahu, keďže celkový počet policajtov je tam 5-násobne vyšší v porovnaní so Slovenskom.

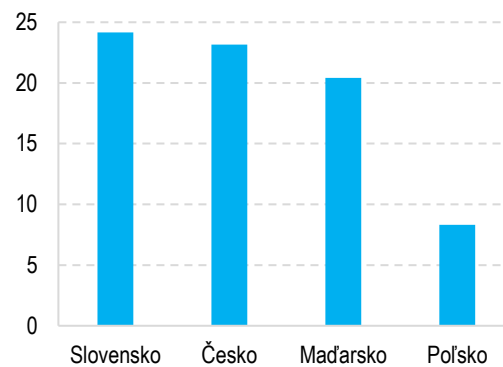
Graf 22: Počet príslušníkov v policajnom vzdelávaní na 1 000 policajtov (2022)

Poznámka: Dáta za Maďarsko sú nedostupné

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Graf 23: Počet príslušníkov prezídia na 1000 policajtov (2022)

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Slovensko je jedinou z krajín V4 so špecializovaným odborom železničnej polície

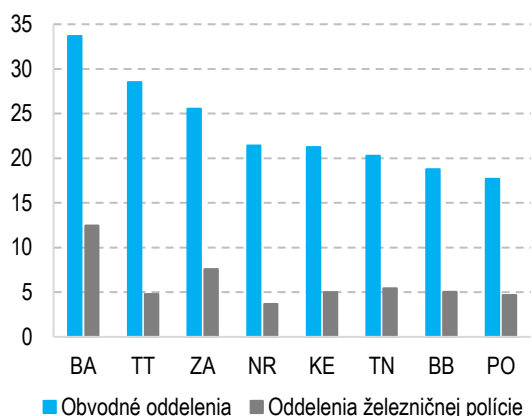
V rámci krajín V4 sme jedinou krajinou so železničnou políciou v rámci policajného zboru. Železničná polícia rieši relatívne úzku agendu spojenú so zabezpečovaním ochrany železničnej dopravy a objasňovaním trestnej činnosti v obvode železničných dráh. Slovensko je jedinou z krajín V4 so špecializovaným odborom železničnej polície v rámci policajného zboru. V Česku pristúpili k zlúčeniu poriadkovej a železničnej polície s prenesením časti zodpovedností za bezpečnosť na prevádzkovateľov železníc, obdobne ako v Maďarsku. V Poľsku sa o bezpečnosť na železniciach stará Železničná stráž (Straž Ochrany Kolei), ktorá patrí pod štátne železnice. Na odbore železničnej polície a v jej vedení je na Slovensku zaradených 490 policajtov.

Objem kriminality objasňovanej železničnými policajtmi je výrazne nižší v porovnaní s poriadkovou políciou (grafy 24 a25). Aj keď charakter práce a druhy kriminality, ktorých objasňovanie je v kompetencii železničnej a poriadkovej polície sú veľmi podobné, keďže obe zložky riešia poriadkovú agendu. Počet objasňovaných trestných činov na železničného policajta je o 75 % nižší v porovnaní s policajtom poriadkovej polície. Rovnomerné rozloženie objemu práce medzi poriadkových a železničných policajtov by viedlo k zefektívneniu práce polície a lepšej dostupnosti policajných služieb.

Zabezpečovanie bezpečnosti vo vlakoch dopravcami by mohlo byť efektívnejšie z pohľadu bezpečnosti aj nákladov. Vlakoví dopravcovia (najmä Železničná spoločnosť Slovensko) zabezpečujú bezpečnosť vo vlakoch v spolupráci so železničnou políciou. Absencia manažérskych nástrojov zo strany dopravcu smerom k železničnej polícii a širší rozsah úloh ktoré plnia železniční policajti často vedie k nesúladu medzi požiadavkami dopravcu a možnosťami železničnej polície. Tento nesúlad by bolo možné vyriešiť prenesením zodpovednosti za bezpečnosť vo vlakoch na dopravcov, tak ako je to v okolitých krajinách, kde si dopravcovia na tieto služby najímajú súkromné bezpečnostné služby (Česko, Maďarsko), prípadne majú vlastné oddelenia polície, ktoré sú právomocami na porovnateľnej úrovni ako obecná polícia na Slovensku (Poľsko). Táto zmena by si vyžadovala navýšenie finančných zdrojov pre ZSSK určených na zabezpečenie bezpečnosti vo vlakoch.

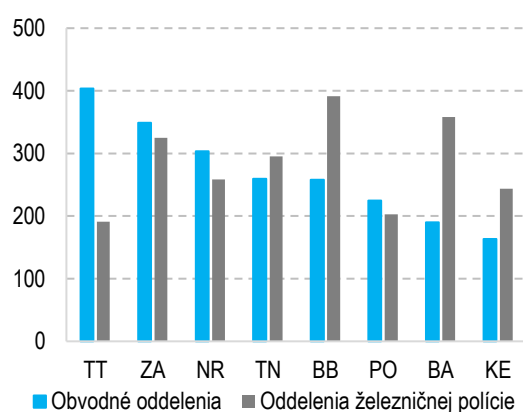
Existujúce kapacity železničnej polície by mohli byť presunuté pod poriadkovú políciu s cieľom posilniť preťažené obvodné oddelenia. Zlúčením železničnej a poriadkovej polície by sa na jednej strane zoštíhlila riadiaca štruktúra PZ a zároveň by vznikol priestor na efektívnejšie využitie existujúcich kapacít policajného zboru a posilnenie najviac preťažených oddelení. Obdobná reforma prebehla v roku 2012 v Česku a nevedla k výraznému nárastu kriminality na železniciach. V prípade, ak by k danému zlúčeniu došlo, určitá miera špecializácie vybraných obvodných oddelení na problematiku kriminality na železniciach by zrejme postačovala na efektívne vyšetrovanie kriminality.

Graf 24: Počet trestných činov na policajta po krajoch (2018-2022)

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Graf 25: Počet priestupkov na policajta po krajoch (2018-2022)

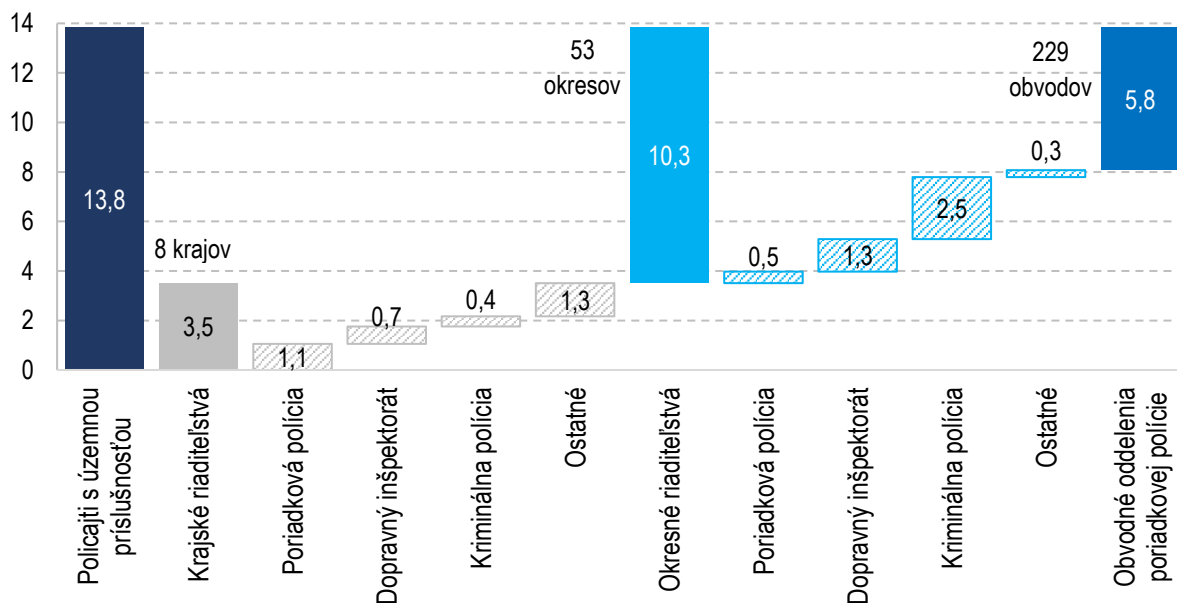
Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Rozloženie síl Policajného zboru v regiónoch je nerovnomerné vzhľadom na objem kriminality

Regionálne rozloženie policajných síl policajtov je nerovnomerné vzhľadom na počet obyvateľov, objem a štruktúru objasňovanej kriminality. Následkom nerovnomerného rozdelenia vznikajú rozdiely v rýchlosti a kvalite trestných konaní na úrovni okresných a obvodných oddelení. Policajný zbor nemá metodiku, ktorá by upravovala pridelovanie policajtov na jednotlivé okresné riaditeľstvá a obvodné oddelenia.

V štruktúrach PZ s územnou príslušnosťou (krajských riaditeľstiev spolu) je zaradených 69 % všetkých policajtov, ktorí sú zodpovední za objasňovanie 98,4 % zo všetkých trestných činov. Policajti krajských riaditeľstiev majú určenú územnú príslušnosť a ich primárnou úlohou je zabezpečovanie základných policajných služieb ako prevencia, objasňovanie trestnej činnosti a priestupkov, zabezpečovanie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, a zabezpečovanie verejného poriadku. Z územného a kompetenčného hľadiska je 8 krajských riaditeľstiev členených do 53 okresných riaditeľstiev a v rámci ich odborov poriadkovej polície je po Slovensku rozmiestnených 229 obvodných oddelení poriadkovej polície (graf 26).

Graf 26: Rozdelenie policajtov v regionálnej polícii (v tis., 2022)

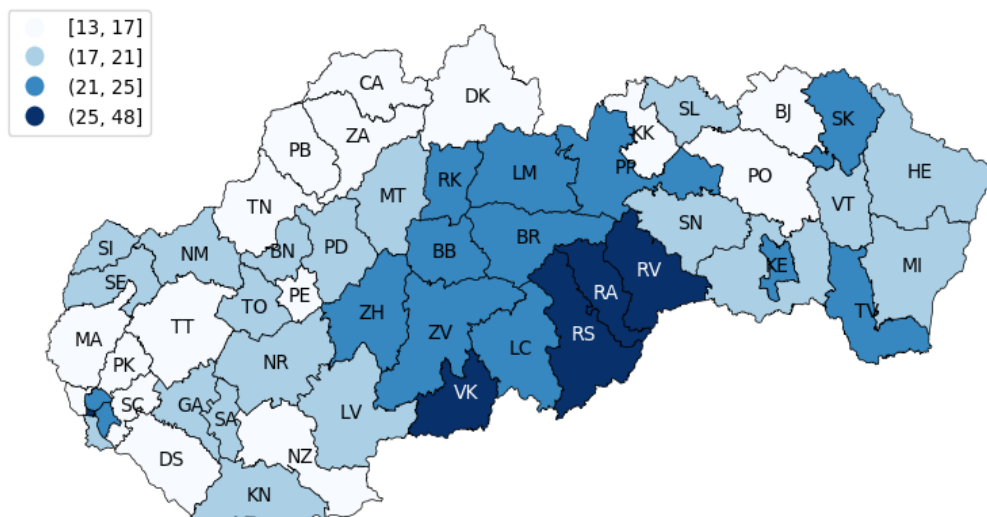

Zdroj: MV SR

Z vecného hľadiska pracujú policajti na krajských riaditeľstvách hlavne na odboroch poriadkovej, dopravnej a kriminálnej polície. Viac než polovica z nich pôsobí na útvaroch služby poriadkovej polície (53 %), pätina na kriminálnej polícii a 15 % na oddeleniach dopravnej polície.

Policajti na úrovni okresných riaditeľstiev nie sú rozdelení rovnomerne vzhľadom k počtu obyvateľov (graf 27). Najvyšší počet policajtov na obyvateľa je v okrese Bratislava-Staré mesto (48), za ktorým nasledujú okresy na strednom Slovensku. Napríklad v okresoch Revúca (29 policajtov na 10-tis. obyvateľov), Veľký Krtíš (26) alebo Rimavská Sobota (25) je vzhľadom na počet obyvateľov dvojnásobne viac policajtov ako je celoslovenský priemer. Naopak najnižší počet policajtov na obyvateľa je v okresoch Senec, Trenčín a Dunajská Streda (13).

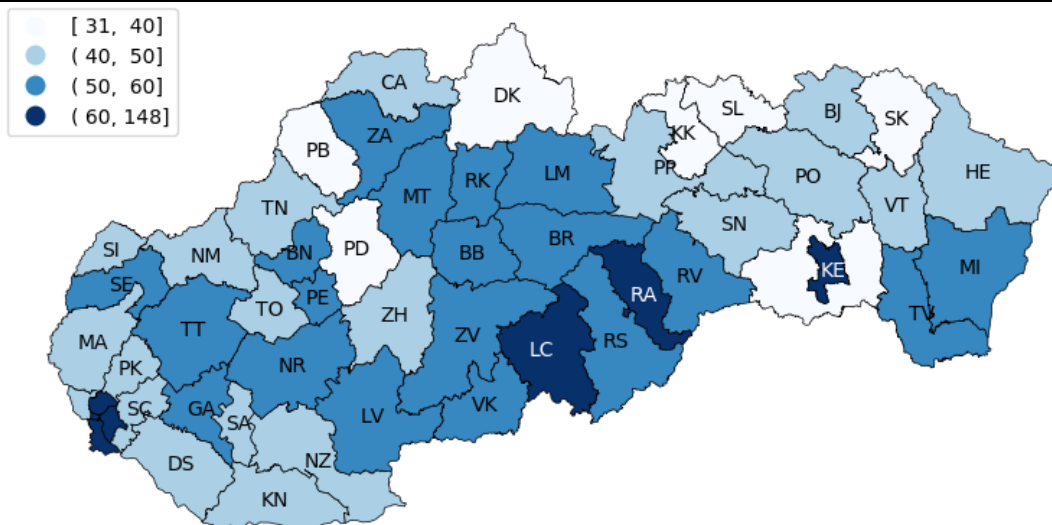
Graf 27: Počet policajtov na okresných riaditeľstvách PZ (na 10-tis. obyvateľov, 2022)

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Najviac trestných činov na 1 000 obyvateľov bolo zaznamenaných v okresoch Bratislavy, Košíc a v niektorých okresoch stredného Slovenska (graf 28). V súlade so zahraničnou praxou je vyššia koncentrácia kriminality najmä v obvodoch veľkých okresných a krajských miest s vyššou koncentráciou obyvateľstva, bohatstva a nerovnosti (Glaeser, 1999). Vysoká kriminalita na obyvateľa je tiež v turisticky exponovaných regiónoch, pričom celkovo najvyššia kriminalita na obyvateľa je v obvodoch Košice-Staré mesto a Bratislava-Staré Mesto.

Graf 28: Počet trestných činov v pôsobnosti okresných riaditeľstiev PZ (na tisíc obyvateľov, 2018-2022)

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Odhaľovanie trestnej činnosti je v rámci Policajného zboru systematizovane do niekoľkých úrovní podľa ich závažnosti. Priestupky alebo trestné činy s hornou hranicou trestnej sadzby odňatia slobody menej ako 3 roky, sú pridelované obvodným oddeleniam. Objasňovanie zavažnejšich trestných činov je v kompetencii okresnej (trestná sadzba 3 až 10 rokov), prípadne krajskej kriminálnej polície (10 a viac rokov). Najzávažnejšie trestné činy, spojené so škodou veľkého rozsahu, sú objasňované Národnou kriminálnou agentúrou (NAKA).

Najväčši objem objasňovanej trestnej činnosti pripadá na obvodné oddelenia (tabuľka 5). Obvodné oddelenia sú zodpovedné za objasňovanie takmer polovice zo všetkých nahlásených trestných činov. V počte objasňovanej kriminality za nimi nasledujú okresné kriminalky (38,5 %). Krajské kriminalky a NAKA objasňujú najzávažnejšie trestné činy, ktoré tvoria 2,2 % zo všetkých nahlásených trestných činov.

Tabuľka 5: Podiel objasňovaných trestných činov podľa útvary (2018-2022)

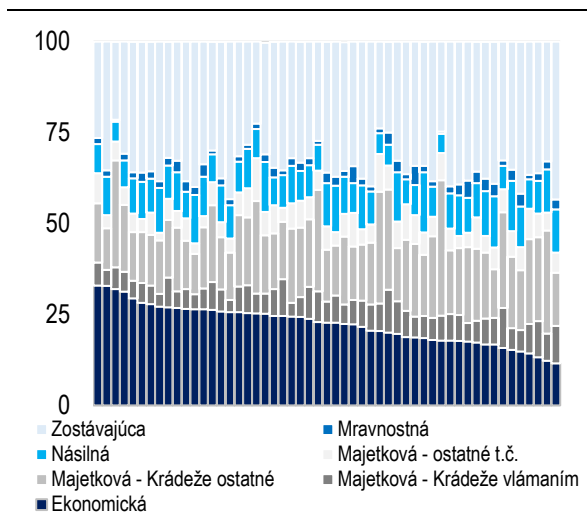
tvar	Trestné činy (tis.)	Z toho zločiny	Podiel z trestných činov
Obvodné oddelenie	133,1	0,1 %	47,9 %
Okresná kriminalka	107,0	38,4 %	38,5 %
Okresný dopravný inšpektorát	26,1	0,0 %	9,4 %
Krajská kriminalka	3,5	82,6 %	1,2 %
NAKA	2,8	59,2 %	1,0 %
Železničná polícia	2,2	0,1 %	0,8 %
Krajský dopravný inšpektorát	0,9	0,0 %	0,3 %
rad inšpekčnej služby	0,9	30,2 %	0,3 %
Hraničná a cudzinecká polícia	0,8	58,4 %	0,3 %
Diaľničná polícia	0,5	0,0 %	0,2 %
Spolu / priemer	278,0	16,7 %	100%

Zdroj: MV SR

Vyšetovanie ekonomických trestných činov trvá dvakrát dlhši ako je priemer pri ostatných druhoch kriminality (tabuľka 6). Výsledky policajnej práce nie sú ovplyvnené iba počtom prípadov, ale aj ich štruktúrou a náročnosťou. Vyšetovanie ekonomických trestných činov trvá v priemere 111 dní, teda približne dvojnásobok v porovnaní s ostatným trestnými činmi. Zároveň 47 % zo všetkých ekonomických trestných činov zostane neobjasnených. Najvyšši miera objasnenosti je pri násilnej kriminalite (79 %), naopak, najnižši je pri krdežiach vlámaním (37 %). Rýchlosť trestno konania nezávisí len od práce príslušníkov PZ, do priebehu vstupujú aj iné zložky štátnej moci, najmä prokuratúra a súdy.

Medzi policajnými okresmi existujú významné rozdiely v štruktúre objasňovanej kriminality (graf 29). Zatiaľ čo v okresoch Levice, Banská Bystrica i Bratislava I je podiel ekonomickej trestnej činnosti vyšši ako 30 %, v okresoch Spišská Nová Ves a Lučenec je to len približne 10 % s vyššim podiel majetkovej kriminality.

Graf 29: Štruktúra kriminality podľa okresov (v %)

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Tabuľka 6: Objasnenosť a priemerná doba objasnenia podľa druhu kriminality (2018 -2022)

Druh trestnej činnosti	Počet TČ (tis.)	Doba objasnenia (dni)	Objasnenosť (%)
Ekonomická	61,6	111	53
Mravnostná	5,4	88	69
Majetková (krádeže vlámaním)	18,7	59	37
Násilná	25,4	41	79
Zostávajúca	57,2	49	89
Majetková (ostatné TČ)	18,2	50	36
Majetková (krádeže ostatné)	57,7	34	54

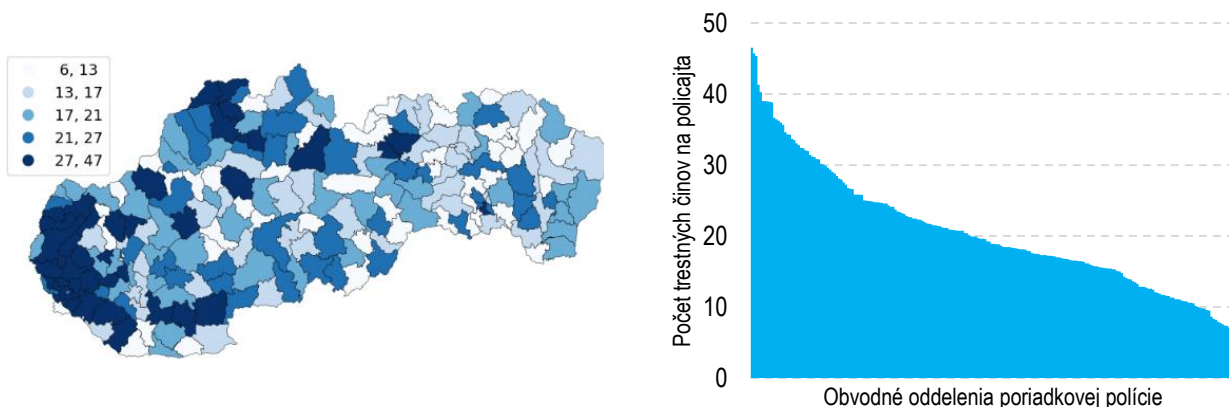
Zdroj: MV SR

Obvodné oddelenia

Obvodné oddelenia sú nosnými útvarmi PZ, ktoré zabezpečujú prvotnú komunikáciu občanov s políciou v oblasti prevencie, zásahu na mieste činu a objasňovania kriminality. Policajti na obvodných oddeleniach poriadkovej polície (ďalej len obvodné oddelenia) sú zodpovední za prevenciu kriminality, odhaľovanie priestupkov a menej závažných trestných činov. Zabezpečujú aj bezpečnosť na cestách a verejných priestranstvách. Celkovo je na Slovensku 229 obvodných oddelení, na ktorých pracuje 5 769 policajtov.

Zaťaženie policajtov obvodných oddelení je nerovnomerné. Rozdiely v počte trestných činov na policajta sú až štvornásobné (graf 30). Najviac trestných činov (TČ) na policajta je v policajných obvodoch Podunajské Biskupice (46), Senec (45) a troch obvodoch v Petržalke (41). Naopak, najmenej ich je v Spišskej Starej Vsi (6), Spišskom Podhradí (6) a v Koškovciach (7). V priemere sú viac zaťažení policajti, ktorí pracujú na obvodných oddeleniach vo väčších mestách.

Graf 30: Počet trestných činov na policajta naprieč obvodnými oddeleniami poriadkovej polície (2018-2022)

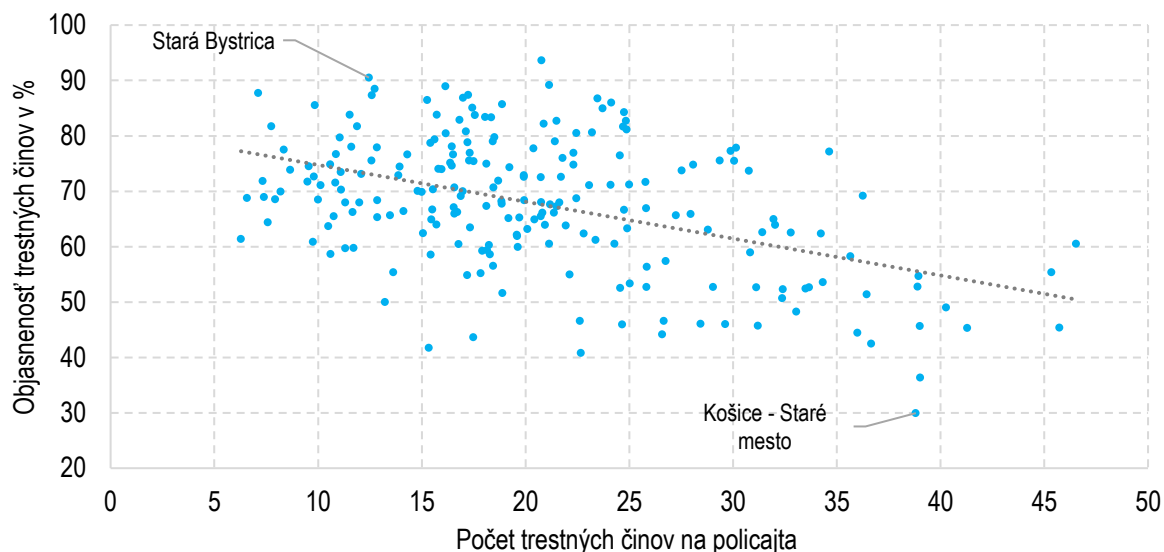
Poznámka: vľavo regionálne rozloženie, vpravo distribúcia

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

V obvodoch s vysokým počtom trestných činov na policajta je nižšia miera objasnenosti (graf 31). Rozdiel v objasnenosti trestných činov je medzi obvodnými oddeleniami až trojnásobný, pričom s rastúcim počtom prípadov na policajta klesá miera ich objasnenia. Napríklad policajti v obvode Košice-Staré Mesto objasnia v priemere iba 30 % zo všetkých nahlásených trestných činov, pričom celkový objem objasňovaných TČ na policajta je dvojnásobný oproti priemeru. Pre porovnanie policajti v Starej Bystrici objasnia až 90 % zo všetkých trestných činov s polovičným počtom TČ na policajta oproti priemeru. Rovnomernejším prerozdelením policajných kapacít

a posilnením najvyťaženejších oddelení by polícia mohla zlepšiť dostupnosť policajných služieb v obvodoch s najnižšou mierou objasnenia kriminality.

Graf 31: Vzťah medzi objasnenosťou a počtom trestných činov na policajta na obvodných oddeleniach (2018-2022)

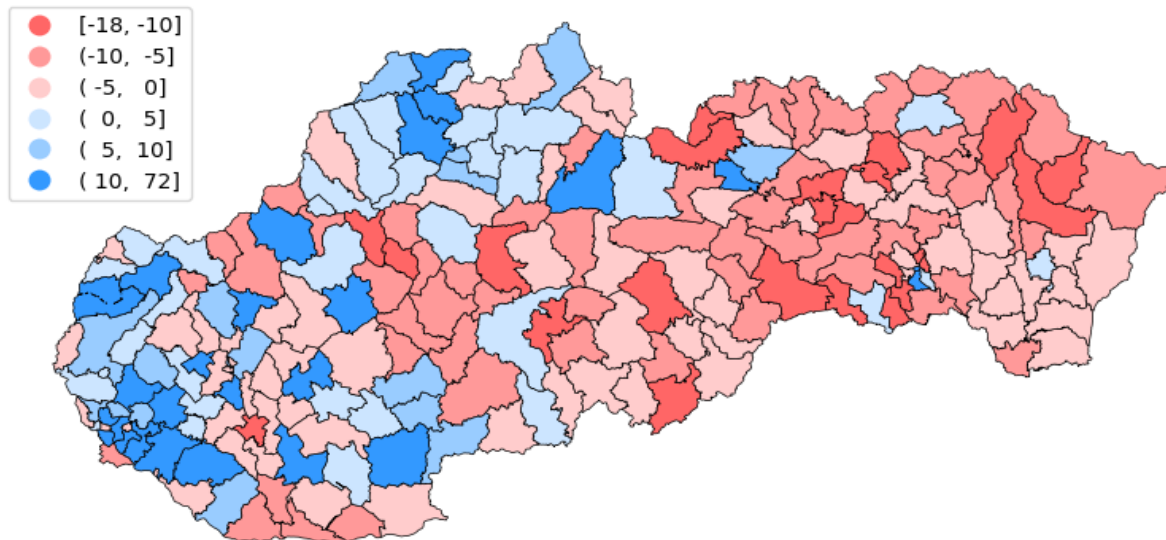
Poznámka: $R^2=0,2148$, $p<0,01$

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Rozložením policajných síl s prihliadnutím na objem a druh objasňovanej kriminality by bol zabezpečený rovnomernejší prístup občanov k policajným službám. Jednotlivé obvodné oddelenia sa nelíšia len v objeme kriminality, ktorú objasňujú, ale aj v druhu objasňovanej kriminality (tabuľka 6). Objasňovanie ekonomických a mravnostných trestných činov trvá dlhšie ako násilnej trestnej kriminality a tieto faktory by mali vstupovať do rozhodovania o rozložení policajtov.

Po zohľadnení objemu a typu objasňovanej kriminality by mohli byť posilnené kapacity obvodných oddelení vo veľkých mestách (graf 32). Na základe priemernej doby objasňovania siedmych základných druhov trestnej činnosti (Tabuľka 6) bol odvodený čas potrebný na vyriešenie všetkých trestných činov obvodných oddelení. Súčasný počet policajtov na oddeleniach bol následne prerozdelený tak, aby na priemerného obvodného policajta pripadal rovnaký objem trestnej činnosti. Podľa tejto metódy, by bolo potrebné posilniť napríklad tri obvodné oddelenia v Petržalke (+72 policajtov), obvodné oddelenia v Žiline (+55 policajtov) a obvodné oddelenie Košice-Staré Mesto (+42 policajtov). Policajné kapacity sú podľa tohto prístupu v súčasnosti vyššie v Banskej Bystrici (-18 policajtov) a Prievidzi (-13 policajtov).

Graf 32: Možné zmeny v regionálnom rozložení policajtov na obvodných oddeleniach vzhľadom na objem a druh kriminality

Zdroj: MV SR, spracovanie ÚHP

Absentuje metodika pre alokáciu policajtov do obvodných oddelení, ktorá by reflektovala vývoj v demografii a v kriminalite. Súčasný počet policajtov na obvodných oddeleniach sú určené na základe rozhodnutí z minulosti a výraznejšie sa nemenia napriek výrazným demografickým a sociálno-ekonomickým zmenám.

Analyticky je možné vysvetliť len 60 % variability aktuálneho počtu policajtov na obvodných oddeleniach. Po zohľadnení počtu a druhu trestných činov, počtu priestupkov a verejne dostupnými údajmi ako nezamestnanosť, miera urbanizácie a turizmus, je možné vysvetliť 60 % variability počtu policajtov naprieč obvodnými oddeleniami. Nie je zrejmé, na základe akých kritérií bolo alokovaných zvyšných 40 % policajtov (Box 5).

Efektívne metódy prevencie môžu znížiť kriminalitu a nápor na policajtov. Spolupráca polície s miestnou komunitou (tzv. komunitne orientovaná polícia) patrí medzi efektívne a v zahraničí overené nástroje prevencie kriminality. Polícia v spolupráci so súkromným a mimovládny sektorom, vzdelávacími inštitúciami, sociálnymi pracovníkmi a miestnymi obyvateľmi dokáže efektívnejšie identifikovať riziká a tak predchádzať kriminalite.

Prevencia je účinnejšia v znižovaní kriminality ako klasické reaktívne policajné metódy. Problémom reaktívnych stratégií policajnej práce je, že sa nezameriavajú na príčiny zločinov, ale riešia iba individuálne incidenty, ktoré sa však bez riešenia príčin opakujú (Braga, 2008). Metaanalýza poukazuje na fakt, že policajné metódy zamerané na riešenie príčin vzniku kriminality (problem-oriented policing) sú efektívnejšie v znižovaní kriminality, keďže sa nezameriavajú iba na symptómy. Okrem toho, sú tieto metódy nákladovo efektívnejšie, keďže znižujú náklady polície na objasňovanie kriminality (Hinkle, 2020).

V oblasti prevencie a alokácie policajných síl je potrebné brať do úvahy viacero faktorov, s ktorými je spojené zvýšené riziko kriminality. Podľa medzinárodnej praxe sú faktormi, ktoré zvyšujú riziko páchania trestnej činnosti najmä chudoba, nezamestnanosť a príjmové nerovnosti. Vyššia miera urbanizácie, absencia komunitnej súdržnosti či kumulácia bohatstva sú faktormi, ktoré vytvárajú príležitosti pre trestnú činnosť. Nízka kvalita verejnej správy je taktiež spájaná s vyššou mierou kriminality (VanDijk a kolektív, 2022).

Miestne občianske poriadkové služby (tzv. rómske hliadky) sú príkladom efektívnej formy prevencie kriminality. Napriek tomu, že projekt nie je zameraný na riešenie kriminality, pracovníci poriadkových služieb často spolupracujú s políciou pri predchádzaní a objasňovaní kriminality. Pracovníci rómskych hliadok svojou autoritou a správaním v prvom rade predchádzajú potenciálnym konfliktom, ktoré by mohli na území obce vzniknúť, čím znižujú

počet výjazdov polície do daných lokalít. Sú tiež nápomocní pri komunikácii marginalizovaných skupín s políciou, vystupujú ako svedkovia, poskytujú pomoc pri pátraní a identifikácii osôb alebo nahlasujú protiprávnu činnosť⁷.

Box 5: Faktory vplývajúce na rozmiestnenie policajných síl na obvodných oddeleniach

Použitím ekonometrickej analýzy bolo skúmané, ako jednotlivé faktory vplývajú na rozmiestnenie policajných síl poriadkovej polície do obvodných oddelení. Model nie je navrhnutý pre účely prerozdelenia kapacít obvodných oddelení poriadkovej polície, ale opisuje, akú váhu majú v súčasnom rozdelení jednotlivé faktory. Premenné boli do analýzy vybrané na základe vedeckých článkov a dostupnosti údajov na úrovni obcí. V tabuľke nižšie sú prezentované 4 modely, ktoré vysvetľujú najvyšší podiel rozdielov v počte policajtov medzi obvodmi.

Na základe ekonometrického prístupu nie je možné vysvetliť 40 % distribúcie policajných síl na obvodných oddeleniach. Počet policajtov poriadkovej polície v obvode závisí najmä od objemu kriminality a počtu priestupkov za posledných 5 rokov. Dodatočné kapacity sú umiestňované v krajských mestách s vysokou koncentráciou populácie a ich počet rastie aj s rozlohou obvodu. Viac policajtov nájdeme v obvodoch s vyššou nezamestnanosťou. V praxi môžu vstupovať do rozhodovania o počte policajtov aj faktory, ktoré nie sú súčasťou tejto analýzy.

Premenné	(1) Počet policajtov na obyvateľa.	(2) Počet policajtov na obyvateľa	(3) Počet policajtov na obyvateľa	(4) Počet policajtov na obyvateľa
Objem TČ OOPZ na obyv.		3.274***		0.271
Priestupky na obyvateľa		8.632***		2.419
Interakcia objem TČ a priestupky			7.654***	6.334*
Plocha obvodu (ha) na obyvateľa	3.208***	2.427***	2.492***	2.392***
Nezamestnanosť	0.191***	0.917***	0.810***	0.876***
Nezamestnanosť (druhá mocnina)		-0.0332***	-0.0293***	-0.0320***
Prenocovania na obyv. (druhá mocnina)	0.0153**	0.0114**	0.0101**	0.0109**
Krajské mesto	7.389***	5.601***	5.477***	5.649***
Spojené územné jednotky	-1.759	-2.310*	-1.878	-2.015
Konštanta	5.232***	-2.310*	1.552	0.753
Počet pozorovaní	215	215	215	215
R ²	0.437	0.613	0.623	0.624

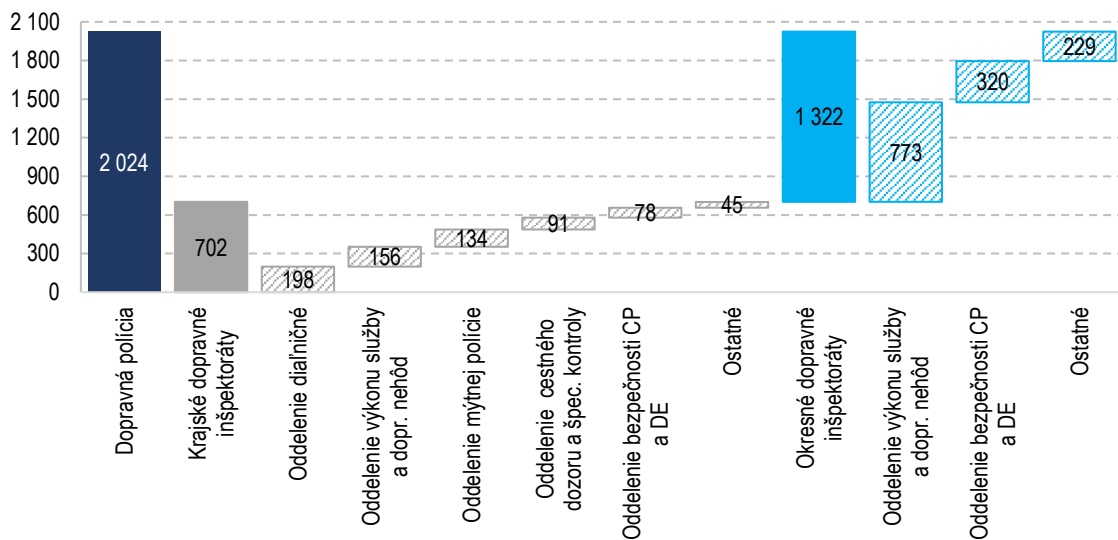
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Okresné dopravné inšpektoráty

Na krajských a okresných dopravných inšpektorátoch pôsobí približne 10 % z celkového počtu policajtov (2 024). Ich úlohou je najmä dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky. Takmer polovica dopravných policajtov je na oddeleniach výkonu služby a dopravných nehôd, kde dohliadajú na plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky, objasňujú dopravné nehody a odhaľujú priestupky v doprave. Pätina dopravných policajtov pracuje na oddeleniach bezpečnosti cestnej premávky a dopravných evidencií, kde sa venujú evidencii vozidiel, vydávaniu vodičských oprávnení, riešia konania o priestupkoch a navrhujú opatrenia na zníženie nehodovosti (graf 33). Významná časť úloh v kompetencii týchto oddelení by mohla byť vykonávaná civilnými zamestnancami. V súčasnosti pracuje na krajských a okresných dopravných inšpektorátoch len 195 civilných pracovníkov.

⁷ Hodnotenie nástroja Miestnych občianskych poriadkových služieb

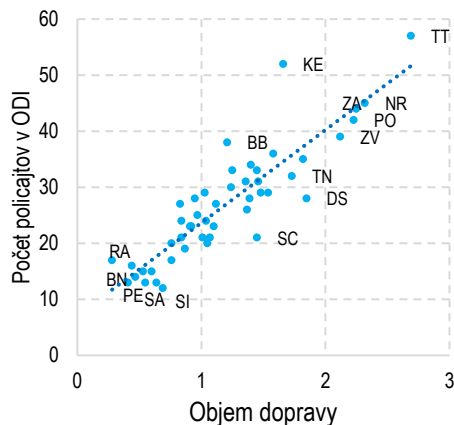
Graf 33: Rozdelenie policajtov na Okresných dopravných inšpektorátoch (2022)

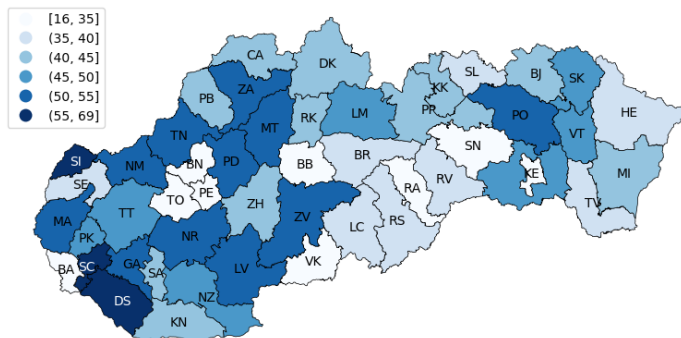
Zdroj: MV SR

Regionálne kapacity dopravnej polície (ODI) sú rozmiestnené do okresov približne podľa dopravnej zaťaženia (grafy 34 a 35). S vyšším objemom dopravy rastie aj riziko vzniku nehôd a kongescií čo kladie zvýšené nároky na dohľad nad cestnou premávkou. Vysoká absolútna dopravná zaťaženosť je na územiach okresných dopravných inšpektorátov krajských miest ako Bratislava, Trnava a Žilina (Graf 34). Dopravní policajti sú vzhľadom na objem dennej dopravy najvyťaženejší v okresoch Senec a Dunajská streda s vysokým počtom ľudí dochádzajúcich za prácou.

Graf 34: Počet dopravných policajtov (ODI) k dopravnej zaťažnosti v okrese

Graf 35: Objem dopravy v tisícoch vozidlo-kilometroch na policajta dopravnej polície

Poznámka: Pre ODI Bratislava bolo pripočítaných 149 dopr. policajtov z Odb. dopr. nehôd a Odb. výkonu služby z KDI. Dopravné prietoky sú dostupné za rok 2015, počty policajtov sú za rok 2022, cestná sieť je z roku 2023

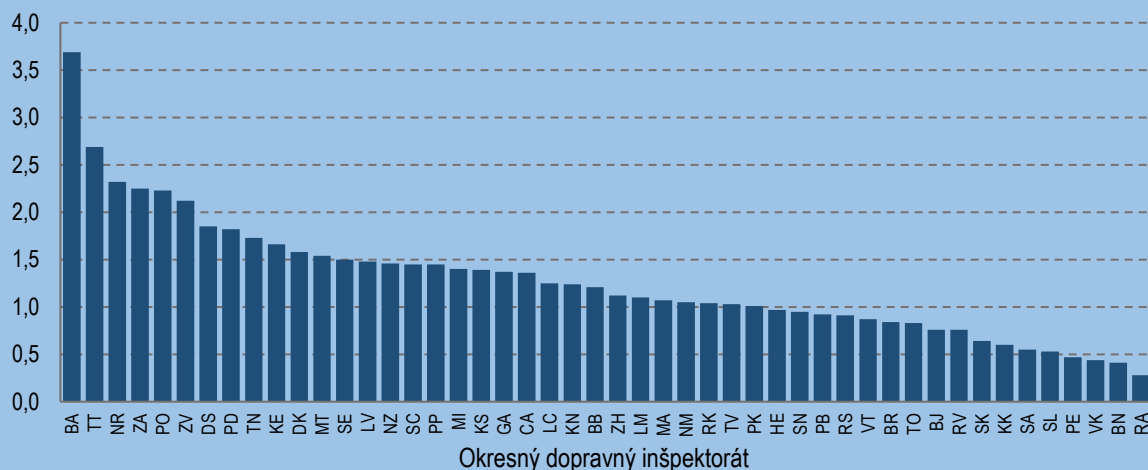
Zdroj: MV SR, Slovenská správa ciest, spracovanie ÚHP

Box 6: Odhad dopravnej zaťažnosti (v počte vozidlo-kilometrov)

Pre posúdenie počtu dopravných policajtov na území dopravného inšpektorátu sú dôležitými ukazovateľmi dĺžka obsluhovaných ciest a hustota dopravy. Na základe dĺžky cestnej siete a dát z celoštátneho sčítania dopravy z roku 2015 bol vypočítaný objem dopravy na jednotlivých cestách. Dáta poskytujú priemerné denné počty vozidiel na väčšine úsekov cestnej siete podľa čísla cesty a triedy. Súčasťou výpočtu boli cesty I. až III. triedy (bez miestnych komunikácií), ktoré boli následne priradené do území jednotlivých 48 okresov dopravných inšpektorátov. Sčítanie nie je dostupné pre každú z ciest, je to najmä v prípade ciest III. triedy a novo vybudovaných úsekov. Pre chýbajúce cesty boli priradené hodnoty prietoku rovné spodnej tretine hodnôt daného

typu ciest v okrese (33 percentil), čo odzrkadľuje pravdepodobne nižší význam chýbajúcich a nameraných ciest. Prenásobením dĺžky cesty a jej priemerného denného počtu vozidiel bol získaný odhad dopravnej zaťaženia v počte vozidlo-kilometrov, ktoré sa denne uskutočnia na území dopravného inšpektorátu.

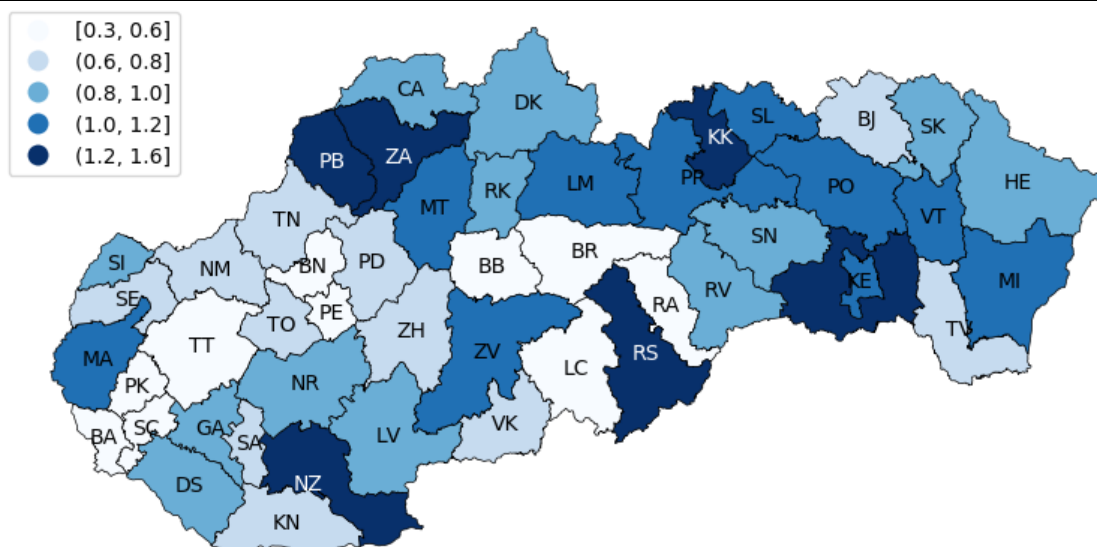
Graf 36: Dopravné zaťaženie na cestách I až III triedy v pôsobnosti okresných dopravných inšpektorátov (v miliónoch vozidlo-kilometrov)

Zdroj: MV SR, Slovenská správa ciest, spracovanie ÚHP

Rozdiely v počte usmrtených a ťažko zranených pri dopravných nehodách na dopravného policajta sú až trojnásobné (graf 37). Celkový počet nehôd sa dá vysvetliť relatívne dobre objemom dopravy, ale počet ťažko zranených a usmrtených závisí do veľkej miery aj od iných faktorov, ako je napríklad kvalita ciest, intenzita dopravy v extravilánoch obcí na cestách 1. triedy, prípadne reliéf krajiny. Vhodne nastavené dopravné pravidlá vzhľadom na rizikovosť úseku (maximálna povolená rýchlosť, cestné značenie) a zvýšená kontrola ich dodržiavania by mohli viesť k poklesu ťažkých dopravných nehôd. Najviac usmrtených a ťažko zranených na dopravného policajta je v okresoch Rimavská Sobota (1,8), Nové Zámky (1,58) a Považská Bystrica (1,56).

Graf 37: Počet úmrtí a ťažko zranených na policajta (Okresné dopravné inšpektoráty, 2018-2022)

Poznámka: K ODI Bratislava bolo pripočítaných 149 dopr. policajtov z odboru dopr. nehôd a odboru výkonu služby z KDI

Zdroj: MV SR, prepočty ÚHP

Box 7: Ako znížiť počet obetí na cestách

Podľa údajov MV SR, za posledných 10 rokov na Slovensku zomrelo pri dopravných nehodách v priemere 241 ľudí ročne a ďalších 6 343 bolo zranených z čoho viac ako 1 000 ťažko. Polícia zverejňuje dáta o jednotlivých dopravných nehodách a ÚHP na základe týchto údajov vytvorilo mapu nehodovosti, ktorá priraduje jednotlivým úsekom 1. a 2. triedy stupeň rizika na základe počtu ťažkých dopravných nehôd. Okrem investícií do dopravnej infraštruktúry, medzinárodné skúsenosti poukazujú na súbor opatrení, ktoré vedú k poklesu obetí dopravných nehôd:

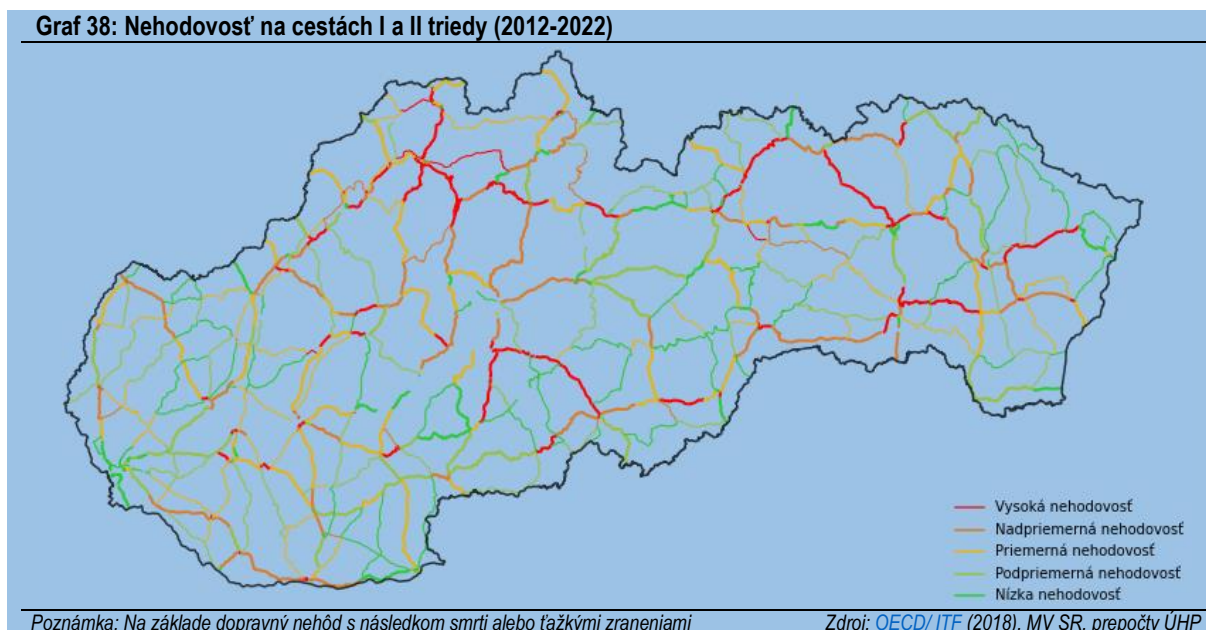
Zníženie rýchlosti. Približne štvrtina všetkých úmrtí na slovenských cestách je kvôli prekročeniu maximálnej povolenej rýchlosti. Medzinárodné Dopravné Fórum (ITF) pri OECD vo svojej štúdii konštatuje, že s rastúcou rýchlosťou jazdy sa výrazne zvyšuje riziko vážnych dopravných nehôd. Napríklad pri zvýšení rýchlosti jazdy zo 70 km/h na 90 km/h dvojnásobne vzrastie pravdepodobnosť vzniku smrteľnej dopravnej nehody. ITF preto odporúča znížiť maximálnu povolenú rýchlosť na vybraných úsekoch v obciach a mestách na 30-40 km/h a na 70 – 80 km/h na cestách, kde medzi protiidúcimi autami nie je bariéra.

Kontrola dodržiavania pravidiel. Celý rad štúdií a vedeckých článkov poukazuje na to, že kontrola dodržiavania predpisov (najmä rýchlosti a alkoholu) vedie k menšiemu počtu úmrtí na cestách. Umiestnením radarov a dopravných kamier na rizikové úseky je možné znížiť počet dopravných nehôd na týchto úsekoch. Efektívnosť radarov závisí od vhodného typu zariadenia a výberu lokality, na ktorú je zariadenie umiestnené. Napríklad v Rakúsku viedla inštalácia zariadenia na úsekové meranie rýchlosti na 4,5 km úsek cesty, ktorý bol označený ako "nehodový", k zníženiu počtu nehôd s následkami na zdraví a životoch o takmer 70 %. Dáta z Talianska poukazujú na to, že inštalácia podobného systému na diaľnicu medzi Milánom a Neapolom viedla k 31 % poklesu nehodovosti (OECD/ITF, 2018). MV SR plánuje z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti obstarat' 279 takýchto zariadení. Reálna potreba je zrejme oveľa vyššia.

Penalizácia. Penalizovanie porušení dopravných predpisov je bežným nástrojom na zmenu správania vodičov a ďalších účastníkov cestnej premávky. V medzinárodnej praxi je používaných viacero foriem trestov: pokuty, bodový systém, zadržanie vodičského preukazu, zhabanie auta, senzory na alkohol alebo dokonca až väzenie. Platí, že výška trestu musí byť dostatočná na to, aby účastníkov cestnej premávky motivovala k dodržiavaniu pravidiel. Škandinávske krajiny, ale napríklad aj Veľká Británia zaviedli systém, kde sa výška pokuty odvíja od príjmu toho, kto porušil pravidlá.

Lepšia ochrana najzraniteľnejších. Chodci a cyklisti sú najzraniteľnejšími účastníkmi cestnej premávky. Až 35 % obetí dopravných nehôd v roku 2019 boli chodci (26 %) alebo cyklisti (9 %). V tomto prípade opäť platí, že zníženie maximálnej povolenej rýchlosti v obciach by zvýšilo ich bezpečnosť. Podľa analýzy EÚ, nehody medzi autami a chodcami, resp. cyklistami, ktoré nastanú pri rýchlosti nižšej ako 30km/h, takmer spravidla nekončia smrťou. Maximálnu povolenú rýchlosť 30 km/h zaviedol na väčšine ciest v roku 2021 Paríž, rovnaké pravidlá platia napríklad v Zürichu, Edinburgu, Bilbau a Lille.

Graf 38: Nehodovosť na cestách I a II triedy (2012-2022)

Zodpovednosť polície za kontrolu výberu elektronického mýta by mohla byť prenesená na NDS. Pre efektívny dohľad nad výberom mýta je potrebná kombinácia mýtnych brán a mobilnej hliadky. Na Slovensku hliadku tvorí príslušník mýtnej polície a zamestnanec prevádzkovateľa systému (SkyToll). Policajt je v hliadke prítomný kvôli kompetencii zastavovať vozidlo a vynucovať si kontrolu. V krajinách, ktoré majú zavedený podobný systém výberu mýta je úloha kontroly v kompetencii samostatného úradu, ktorý nie je súčasťou polície (Maďarsko, Poľsko, Rakúsko a Nemecko). Prenesením kompetencie kontroly výberu elektronického mýta napríklad na Národnú diaľničnú spoločnosť (NDS) by sa uvoľnili kapacity 134 policajtov mýtnej polície (na platoch cca 3,5 mil. ročne) a náklady na inšpektorov by niesla priamo NDS. Prenesenie kontroly elektronického mýta na NDS, prípadne inú štátnu inštitúciu, by si vyžadovalo zmenu legislatívy a navýšenie rozpočtu predmetnej inštitúcie.

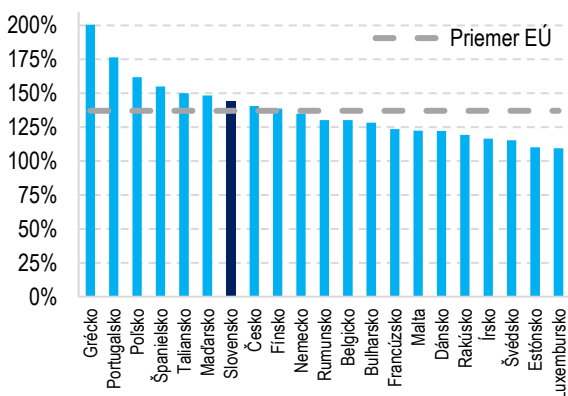
1.4. Platy policajtov sú porovnateľné so zahraničím

Platy policajtov sú primerané, pričom za posledných 5 rokov rástli rýchlejšie ako priemerný plat v hospodárstve. Výzvou je nesystémovosť pri priznávaní niektorých príplatkov a príspevkov, čo môže pôsobiť na policajtov demotivačne a zároveň znižovať záujem o prácu v polícii, najmä v Bratislave a ďalších veľkých mestách.

Policajti na Slovensku zarábajú porovnateľne s okolitými krajinami (graf 39). V roku 2021 bol priemerný plat policajta na Slovensku 1,44 násobne vyšší ako priemerný plat v národnom hospodárstve, zatiaľ čo priemer krajín V3 bol 1,5 násobok a priemer krajín EÚ, za ktoré sú tieto dáta dostupné, bol 1,37 násobok priemernej mzdy. S rastúcim bohatstvom krajiny by mal priemerný plat v hospodárstve rásť rýchlejšie ako platy policajtov.

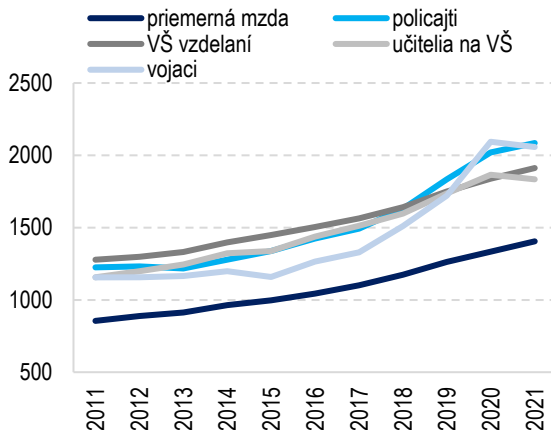
Posledných 5 rokov rástli mzdy policajtov rýchlejšie ako priemerná mzda na Slovensku (graf 40). Priemerná mzda policajtov v roku 2021 bola 2 085 eur a posledných 5 rokov rástla rýchlejšie ako priemerná mzda v hospodárstve. Platy vojakov rástli v porovnaní s policajtmi rýchlejšie a priemerná mzda vojaka v roku 2020 bola vyššia ako priemerná mzda policajta.

Graf 39: Priemerná mzda policajtov ako % z priemernej mzdy v národnom hospodárstve (2021)

Zdroj: Salary Experts.com, Eurostat, prepočty ÚHP

Graf 40: Vývoj platov vybraných profesií (v eur.)

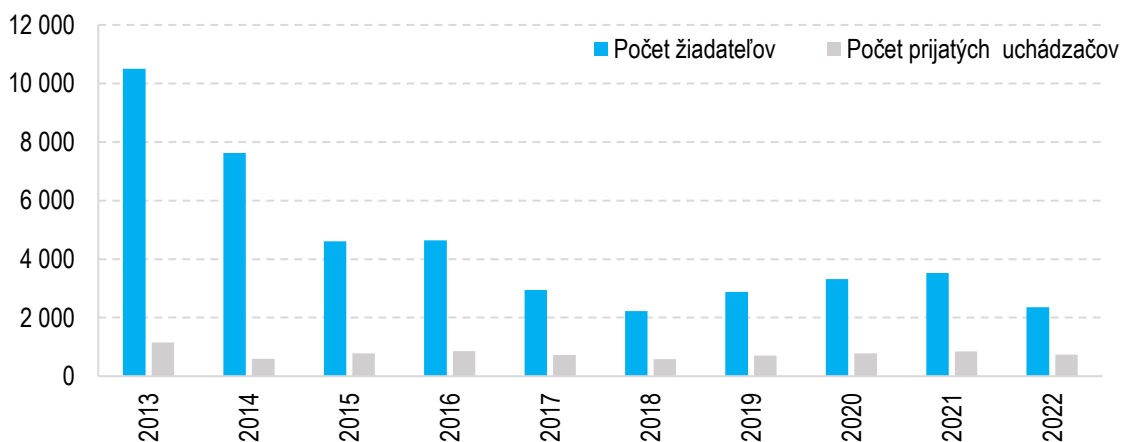

Zdroj: RIS MF SR

V Policajnom zbore je veľa vedúcich pracovníkov. Počet podriadených na jedného vedúceho pracovníka je medzinárodne používaný indikátor, ktorým sa meria tzv. rozpätie kontroly (span of control). Pre organizáciu s veľkou diverzitou produkcie a rolí je vhodnejšie menšie rozpätie kontroly, teda vyšší podiel vedúcich pracovníkov (Meier a Bohte, 2003). Naopak, priemerné hodnoty rozpätia kontroly sú zvyčajne vyššie pre veľké organizácie, medzi ktoré môžeme zaradiť aj Policajný zbor, kde dosahujú hodnoty 9,29 (Davison, 2003). Policajný zbor je organizácia s vysokým počtom zamestnancov, ktorí vykonávajú podobné úlohy s relatívne nízkou diverzitou, ale podiel vedúcich pracovníkov je v ňom až 13 % s indikátorom rozsahu kontroly iba 6,7. Riešením by mohlo byť zlúčenie jednotlivých oddelení do väčších celkov a prehodnotenie pozície zástupcu vedúceho, tam kde to nie je nevyhnutné. Znížením podielu vedúcich pracovníkov na 10 % by sa ušetrili mzdové náklady a zvýšil počet policajtov v priamom výkone služby o približne 600.

Záujem o prácu v polícii sa znižuje. Počet žiadostí o prijatie do služobného pomeru policajta sa od roku 2013 znížil a polícii sa najmä vo veľkých mestách nedarí prilákať vhodných záujemcov o prijatie za člena PZ. Okrem znižujúceho sa počtu žiadostí sa v danom období zvýšil podiel uchádzačov, ktorí nespĺňajú požadované kritériá fyzickej a psychologickéj spôsobilosti, z 15 % v roku 2013 na 36 % v roku 2022 (graf 41). V priemere sa teda na 1 obsadené miesto policajta hlásia 3 uchádzači. Pre porovnanie, podľa analýzy ÚHP, ktorá v roku 2020 analyzovala 16-tisíc výberových konaní na prijatie do štátnej služby, sa na jedno vonkajšie výberové konanie prihlásia v priemere 2 uchádzači (ÚHP, 2020).

Graf 41: Počet žiadateľov o prijatie do služobného pomeru policajta

Zdroj: MV SR

V porovnaní s priemernou mzdou v polícii majú najlepšie platení policajti porovnateľnú mzdu s inými inštitúciami štátnej správy. Príjmy 5 % najlepšie platených zamestnancov polície sa podieľajú 8,6 % na celkovom balíku určenom na platy, čo je porovnateľné s ostatnými sledovanými inštitúciami verejnej správy. Podiel manažérov vo vybraných súkromných podnikoch na celkovom balíku na odmeny je dvojnásobný v porovnaní so štátnou správou (tabuľka 7).

Tabuľka 7: Distribúcia plátov v Policajnom a Hasičskom zbore a vybraných inštitúciách

	Priemerný plat	TOP 5% priemerný plat
ÚPSVaR	853	1 614
ŽSR	950	1 703
Soc. poisťovňa	1 091	2 382
Finančná správa	1 228	2 149
Policajti a hasiči	1 807	3 093
Súkromná sféra*	1 659	5 344

*Vybrani veľkí zamestnávateľa

Poznámka: Platy PZ zahŕňajú aj platy hasičov

Zdroj: Sociálna

poisťovňa

Tabuľka 8: Priemer priznaného služobného platu podľa platovej triedy

Platová trieda	Priemer priznaného platu (€)*	Počet policajtov
1	1 281	1 292
2	1 574	6 028
3	1 883	815
4	1 919	5 477
5	2 273	1 715
6	2 290	1 884
7	2 548	1 412
8	2 707	1 273
9	4 083	62

*K októbru 2022, bez odmien

Zdroj: MV SR

Systém odmeňovania v policajnom zbore je neprehľadný a môže pôsobiť demotivačne. Zákon o policajnom zbore stanovuje maximálnu výšku príplatkov a príspevkov, ale nestanovuje kritériá, na základe ktorých sú dané príspevky a príplatky pridelované. Nedostatočné kritériá pre pridelovanie príplatkov deformujú štruktúru odmeňovania v PZ a jej vykazovanie.

Vedúci policajti majú nízku flexibilitu pri priznaní osobného príplatku. Osobný príplatok by mal umožňovať vedúcim pracovníkom zvýšiť mzdu policajtom, ktorí majú nadpriemernú kvalifikáciu alebo dosahujú nadpriemerné výsledky. Na základe kolektívnej zmluvy majú všetci policajti nárok na tento príplatok vo výške minimálne 170 eur resp. 210 eur v Bratislavskom kraji a vedúci policajti majú iba limitovaný priestor na zvýšenie príplatku. V praxi je teda tento príplatok, ktorý tvorí 50 % z celového balíka na príplatky, používaný nie ako motivačný nástroj, ale ako súčasť základného platu policajtov (tabuľka 9).

Príspevok na bývanie poberajú všetci policajti a je vyplácaný nesystémovo. Príspevok na bývanie by mal slúžiť na pokrytie zvýšených nákladov na bývanie v súvislosti so zmenou miesta výkonu služby, prípadne so zvýšenými nákladmi policajtov na bývanie napríklad v krajských mestách. V súčasnosti je tento príspevok vyplácaný všetkým policajtom a výška príspevku je iba čiastočne naviazaná na výšku nákladov na bývanie. V praxi je tento príplatok často používaný ako forma odmeny pre policajtov. Nesystémovosť v priznávaní tohto príplatku môže pôsobiť demotivačne a znižovať atraktivitu polície ako zamestnávateľa, a to najmä v regiónoch s vysokými nákladmi na bývanie (Bratislava, Košice).

Tabuľka 9: Štruktúra odmeňovania v Policajnom zbore (2022)

	Počet poberateľov	Vyplatená suma za rok (v mil. eur)	Priemer na 1 poberateľa na mesiac	Priemer na 1 príslušníka na mesiac
Funkčný plat vrátane prídavku za výsluhu rokov	19 715	328,0	1 386,5	1 386,5
Príplatky spolu		148,4		627,4
z toho:				
osobný	18 799	71,8	318,3	303,5
rizikový, resp. osobitný	17 778	17,9	83,7	75,5
za nerovnomernosť času služby	14 851	16,6	93,2	70,2
za výkon štátnej služby nad základný čas služby v týždni	6 660	15,9	199,4	67,4
za riadenie	2 326	13,0	464,1	54,8
hodnostný	19 715	7,2	30,5	30,5
za starostlivosť a vedenie služob. vozidla alebo služob. člna	17 029	4,5	22,0	19,0
za zastupovanie alebo za výkon dočasne neobs. riadiacej funkcie	119	0,7	484,2	2,9
za štátnu službu v sťaženom a zdraví škodlivom prac. prostredí	2 022	0,6	26,7	2,7
za starostlivosť o prideleného služobného psa alebo koňa	341	0,1	34,3	0,6
členom posádok lietadiel a vrtuľníkov		0,0		0,1
za výkon potápačskej činnosti	29	0,0	31,2	0,0
za prípravu policajta čakateľa, resp. jazykový príplatok	10	0,0	32,7	0,0
Príspevok na bývanie	18 799	14,0	62,0	62,0
Odmeny	18 799	43,3	191,9	191,9
Peňažná náhrada za služobnú pohotovosť	3 475	3,3	79,3	14,0
Príplatok zdravotníckym pracovníkom	102	0,8	616,9	3,2
Spolu		537,8		2 275,9

Zdroj: platová inventúra MF SR

2. Hodnotenie práce polície

Slovensko dlhodobo patrí medzi krajiny s najnižšou dôverou verejnosti v políciu. Systematické hodnotenie kvality policajných služieb na základe dát o viktimizácii, trestnom konaní a vnímaní práce polície verejnosťou by mohlo viesť k zvýšeniu ich kvality a vyššej dôvere verejnosti v políciu.

Hodnotenie policajných služieb je jedným z nástrojov na zvýšenie ich kvality, budovanie dôvery v políciu a zvýšenie zodpovednosti vlády a vedenia Policajného zboru za dosahované výsledky. Na policajné služby vynakladá Slovensko viac ako 1 % HDP. Podobne ako pri ostatných službách štátu, verejnosť očakáva, že Policajný zbor bude plniť úlohy stanovené zákonom a poskytovať policajné služby v čo najvyššej kvalite. Jedným z nástrojov na zvýšenie kvality policajných služieb je definovanie súboru cieľov polície a systém hodnotenia, ktorý bude napĺňanie týchto cieľov monitorovať (Maslov, 2015). Cieľom takéhoto hodnotenia nie je hodnotiť výsledky a prácu jednotlivých policajtov, ale výsledky práce polície ako celku.

Slovensko nemá zavedený systém hodnotenia kvality policajných služieb. Policajný zbor zverejňuje štatistiky v oblasti kriminality a dopravnej nehodovosti, ktoré sú pre laickú verejnosť ťažko prístupné a neposkytujú ucelený obraz o práci polície. Okrem vývoja kriminality a jej objasnenosti a nehodovosti na cestách nesledujú ďalšie ukazovatele a verejnosť nie je dostatočne informovaná o výsledkoch polície. Polícia zároveň systematicky nezberá údaje o viktimizácii, teda o celkovej kriminalite, vrátane takej, ktorá je nenahlásená, a dáta o subjektívnom pocity bezpečia a spokojnosti verejnosti s policajnými službami.

Box 8: Hodnotenie polície vo vybraných krajinách

Nórsko: hodnotenie sa zameriava na 5 oblastí práce polície: (1) bezpečnosť a ochrana obyvateľov; (2) zníženie kriminality prostredníctvom účinnej prevencie; (3) efektívne a kvalitné trestné konanie; (4) dostupné a dobré služby; (5) odhaľovanie nelegálnych migrantov. V rámci hodnotenia polícia vykonáva rozsiahlu anketu, kde sa zisťuje spokojnosť občanov s prácou polície a ich vnímanie pocitu bezpečia ([Polícia Nórsko](#), 2020).

Fínsko: hodnotená je dôvera v políciu, subjektívny pocit bezpečia obyvateľov a počet trestných činov. Ďalej sú používané komplexné indikátory, ktoré sú vytvorené kombinovaním počtu obyvateľov s počtom rôznych trestných činov či dopravných nehôd. Tieto ukazovatele sú hodnotené pre celú krajinu spolu, ale aj pre jednotlivé regióny oddelene ([Polícia Fínsko](#), 2022).

Nový Zéland: hodnotenie polície sa zameriava na tri hlavné ciele: (1) bezpečné domovy – bez zločinov a viktimizácie; (2) bezpečné cesty – prevencia úmrtí a zranení na cestách; (3) bezpečné komunity – obyvatelia sú v bezpečí bez ohľadu na to, kde žijú, pracujú. V rámci týchto hlavných cieľov je vyhodnocované množstvo indikátorov pričom dôraz je kladený na dáta o kriminalite a postoje občanov k pocitu bezpečia a práci polície. Taktiež je hodnotená rýchlosť policajnej práce pri vyšetrowaní a príchode na miesto činu, ale aj rýchlosť spracovania žiadosti o vydanie dokladov ([Polícia Nový Zéland](#), 2022).

Švédsko: polícia v rámci Strategického plánu do roku 2024 sleduje 3 hlavné ciele: (1) úspešný boj s kriminalitou a vyšetrowanie, (2) silná lokálna prítomnosť a (3) polícia ako atraktívny zamestnávateľ. Každý z týchto cieľov má stanovené čiastkové ciele ako napríklad boj proti násiliu na ženách a deťoch, zlepšenie boja proti organizovanému zločinu či zlepšovanie kvality policajných pracovísk. Pri indikátoroch nie je stanovená cieľová hodnota, sleduje sa ich vývoj v čase ([Polícia Švédsko](#), 2022).

Severné Írsko: hodnotenie polície je vykonávané nezávislou inštitúciou poverenou dohľadom nad políciou - Northern Ireland Policing Board. V rámci hodnotenia sú merané tri oblasti: (1) bezpečné komunity, (2) dôvera v políciu a (3) angažované a podporujúce komunity. Každá z týchto oblastí v sebe zahŕňa viacero špecifických indikátorov, ktoré sú vyhodnotených na 3 bodovej stupnici ([Polícia Severné Írsko](#), 2022).

Systém hodnotenia polície by mal reflektovať na očakávania verejnosti a správne nastavovať motivácie a ciele policajtov. Merateľné ukazovatele (KPIs) a proces hodnotenia práce polície by mali byť nastavené tak, aby nevznikali pochybnosti o ich objektivite. Musia byť založené na plnení zákonných povinností polície a reflektovať na očakávania verejnosti na ktorých panuje všeobecná zhoda. Kritéria hodnotenia zároveň vysielajú signál pre policajtov, aby sa zamerali na ich plnenie, preto je dôležité, aby boli nastavené tak, aby nedeformovali ich prácu. Napríklad, ak by jediným hodnoteným ukazovateľom bola rýchlosť trestného konania, mohlo by to viesť k umelému znižovaniu jeho dĺžky na úkor kvality, preto je potrebné použiť kombináciu ukazovateľov, ktoré budú hodnotiť rýchlosť aj kvalitu trestného konania.

Široké spektrum úloh Policajného zboru a ich komplexnosť neumožňuje hodnotenie polície na základe jedného indikátora. Policajný zbor plní množstvo rozličných úloh, pričom medzi hlavné patria ochrana základných práv a slobôd, odhaľovanie trestných činov a ich páchatel'ov, zabezpečovanie verejného poriadku či dohliadanie na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky (Zákon č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore). Polícia taktiež vykonáva prevenciu kriminality a široko definovanú úlohu podpory verejnej správy.

Medzinárodné skúsenosti a odborná literatúra poukazujú na potrebu multidimenzionálneho systému hodnotenia polície. Aj keď neexistuje jednotný prístup k hodnoteniu práce polície, väčšina autorov a krajín, ktoré majú takýto systém zavedený hodnotí, či sa darí polícii naplňať nasledujúce ciele a očakávania verejnosti:

- **Zníženie kriminality a viktimizácie** – hoci tento cieľ nie je plne v rukách polície, všeobecný konsenzus je, že práve znižovanie kriminality patrí medzi najdôležitejšie úlohy polície.
- **Odhaľovanie páchatel'ov** – odhaľovanie a trestanie páchatel'ov slúži ako prevencia a zároveň sa tým dosahuje spravodlivosť.
- **Zvyšovanie pocitu bezpečia** – pocit bezpečia nesúvisí iba s mierou kriminality. Okrem toho do vnímania bezpečia vstupujú faktory ako je dôvera v políciu a súdy, osobná skúsenosť s kriminalitou, vandalizmus, prítomnosť násilia v médiách.
- **Zabezpečenie bezpečnosti a poriadku na verejných priestranstvách** – táto funkcia priamo vyplýva z hlavných úloh polície, medzi ktoré patrí zabezpečovanie poriadku a bezpečnosti na verejných priestranstvách a bezpečnosti cestnej premávky. Polícia má väčšie možnosti konať na verejných miestach v porovnaní so súkromnými priestormi.
- **Používanie autority a sily spravodlivo a férovo** – spoločnosť dala polícii špeciálne právomoci (napríklad používanie zbraní, obmedzenie osobnej slobody), tieto právomoci musia byť používané zodpovedne a primerane.
- **Poskytovanie kvalitnej služby klientom** – s políciou prichádza do styku veľké množstvo ľudí, ktorí očakávajú ústretovosť, férovosť, zákonnosť.

Vyhodnocovanie kvality policajných služieb iba na základe dát o kriminalite je nepostačujúce a je potrebné prihliadať aj na vnímanie práce polície verejnosťou. Dáta o kriminalite, objasnenosti a dĺžke trestných konaní patria medzi tradičné výsledkové ukazovatele práce polície, no nehovoria nič o tom, ako prácu polície vníma verejnosť. Vzťah verejnosti k práci polície a dôvera v políciu sú pre spoločnosť dôležité a vplyvajú napríklad na ochotu verejnosti spolupracovať s políciou a nahlásovať kriminalitu (Bowling, 2019). Prieskumy verejnej mienky sú v mnohých krajinách EÚ štandardne používaným nástrojom na zisťovanie postojov verejnosti k práci polície.

Vnímanie osobnej bezpečnosti nie je nevyhnutne naviazané na vývoj celkovej kriminality a výrazný vplyv na pocit bezpečia má vnímanie verejného poriadku v lokalitách, kde sa ľudia zdržiavajú (Skogan, 1999). Pocit bezpečia závisí od rôznych faktorov, ktoré môžu byť aj mimo dosah polície, ako sú napríklad medzinárodná bezpečnostná situácia, socio-ekonomické faktory či politické postoje. Ak sa polícii darí znižovať kriminalitu, ale obyvatelia sa necítia bezpečne, je to signál, aby sa viac zamerala na zabezpečenie verejného poriadku.

Box 9: Odporúčania pre implementáciu hodnotenia práce polície

Vlastník: Ministerstvo vnútra bude zodpovedné za prípravu hodnotenia. Na príprave hodnotenia by sa s cieľom zvýšiť objektivitu hodnotenia v očiach verejnosti mala podieľať aj nestranná inštitúcia (napríklad Najvyšší kontrolný úrad, Inštitút pre stratégie a analýzy alebo ÚHP).

Forma: MV SR vypracuje hodnotiacu správu, ktorú predloží na zasadnutie vlády SR a zverejní na svojej internetovej stránke. Keďže hlavným cieľom hodnotenia je informovať verejnosť o dosahovaných výsledkoch polície, je dôležité, aby bola správa zrozumiteľná pre širokú verejnosť a komunikovala najdôležitejšie zistenia hodnotenia.

Periodicita: Hodnotenie bude vykonávané každoročne, pričom do 30. septembra musí byť zverejnené hodnotenie za predchádzajúci kalendárny rok.

Hodnotené útvary: Objektom hodnotenia bude Policajný zbor ako celok, pričom všetky dáta budú okrem celonárodnej úrovne zberané a vyhodnocované aj na úrovni krajov. Z dôvodu relatívne nízkej incidencie, dáta o viktimizácii pri domácom a sexuálnom násilí budú vyhodnocované iba na celonárodnej úrovni.

Prieskum verejnej mienky: Prieskum verejnej mienky bude realizovaný na reprezentatívnej vzorke občanov starších ako 18 rokov výskumnou agentúrou, ktorá je členom Slovenskej asociácie výskumných agentúr. Vzhľadom na otázky o viktimizácii a cieľ vyhodnocovať indikátory na úrovni kraja, odporúčaná veľkosť vzorky je 3 000 respondentov.

Vyhodnocovanie výsledkov hodnotenia: Pri interpretovaní výsledkov hodnotenia sa bude prihliadať primárne na ich vývoj v čase, teda napríklad medziročnú zmenu. Pri vybraných ukazovateľoch, za ktoré sú dostupné medzinárodné štatistiky pripravované porovnateľnou metodikou, je medzinárodné porovnanie vítané. Cieľové hodnoty pre jednotlivé ukazovatele môže stanoviť vláda SR, prípadne vedenie PZ.

Merateľné ukazovatele, ktoré budú súčasťou hodnotenia musia byť zosúladené s cieľmi v programovom rozpočte. Súčasťou programového rozpočtovania sú aj výsledkové ciele, ktoré signalizujú, do akej miery sa plní, alebo splnil cieľ daného programu, v tomto prípade programu „verejný poriadok a bezpečnosť“⁸. Ukazovatele, ktoré sú súčasťou programového rozpočtovania by mali byť podmnožinou tých, ktoré budú súčasťou hodnotenia kvality policajných služieb.

Na základe úloh Policajného zboru, medzinárodnej praxe, odbornej literatúry a špecifik bezpečnostného prostredia na Slovensku odporúčame hodnotiť výsledky práce polície v piatich kategóriách (tabuľka 10):

Tabuľka 10: Prehľad merateľných ukazovateľov

Oblasti hodnotenia	Merateľné ukazovatele (KPIs)
Kriminalita a pocit bezpečia	Miera objasnenej kriminality
	Miera viktimizácie
	Kriminalita na 100-tis. obyvateľov
	Počet zavraždených na 100-tis. obyvateľov
	Pocit bezpečia
Rýchlosť konania*	Násilné trestné činy objasnené do 60 dní (%)
	Priemerná dĺžka trestného konania
	Prípady vrátených kvôli procesným chybám (%)
	Zásahy s časom dojazdu do 20 min (%)
Bezpečnosť na cestách	Počet smrteľných nehôd na 100-tisíc obyvateľov
	Počet ťažkých nehôd na 100-tisíc obyvateľov
	Dopravné nehody, pri ktorých bol zistený alkohol u vodiča (%)

⁸ https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/4618/44/Formulovanie-Z_C_MU.pdf

	Nehody, pri ktorých bola neprimeraná rýchlosť hlavnou príčinou (%)
	Dôvera v políciu (%)
Spokojnosť verejnosti s policajnými službami	Spokojnosť so zabezpečením verejného poriadku, ochranou majetku a zabezpečením bezpečnosti na cestách
	Spokojnosť s odhaľovaním trestných činov a priestupkov
	Férový a priateľský prístup k občanom
	Spokojnosť počas posledného kontaktu s políciou
	Miera viktimizácie
Domáce a sexuálne násilie, a kriminalita mladistvých	% činov domáceho násillia s procesnými úkonmi do 7 dní
	% TČ spôsobených mladistvými a maloletými
	% opakujúcich sa páchatel'ov domáceho a sexuálneho násillia
<i>Poznámka: *Rýchlosť trestného konania, ako aj ďalšie ukazovatele v kategórii rýchlosť konania nezávisia iba od práce príslušníkov PZ, ale do ich priebehu vstupujú aj iné zložky štátnej moci, najmä prokuratúra a súdy.</i>	
<i>Zdroj: ÚHP</i>	

2.1. Oblasti hodnotenia

Kriminalita a pocit bezpečia

Prevenca a objasňovanie kriminality sú základné úlohy polície. Miera viktimizácie dopĺňa tradične používané ukazovatele ako miera kriminality či miera objasnenosti a ukazuje tak komplexnejší obraz o kriminalite.

Tabuľka 11: Navrhnuté ukazovatele v oblasti *Kriminalita a pocit bezpečia**

Ukazovateľ	Špecifikácia	Zdroj
Miera viktimizácie	% respondentov ktorí sa stali obeťami trestného činu počas posledných 5 rokov	Prieskum verejnej mienky
Miera objasnenej kriminality	% trestných objasnených trestných činov	PZ SR
Miera kriminality	Počet zaregistrovaných trestných činov na 100-tis. obyvateľov	PZ SR
Počet vrážd	Počet zavraždených na 100-tis. obyvateľov	PZ SR
Pocit bezpečia:		
Na Slovensku	% respondentov, ktorí odpovedali, že sa cítia bezpečne na stupnici 1-4 (určite áno, skôr áno, skôr nie, určite nie, neviem/nechcem odpovedať)	Prieskum verejnej mienky
V mieste bydliska		
Pri chôdzi osamote po zotmení		

*Poznámka: *kompletný dotazník k hodnoteniu vzor dotazníka na prieskum verejnej mienky v prílohe*

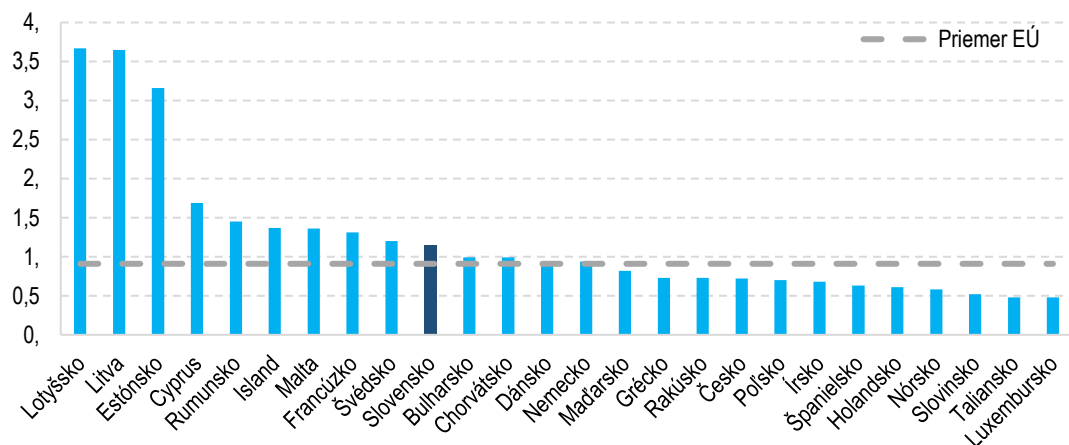
Zdroj: ÚHP

Analýza úrovne viktimizácie dokáže lepšie ukázať skutočnú úroveň kriminality ako údaje o nahlásenej kriminalite. Nie všetky trestné činy skončia nahlásené, napríklad kvôli nedôvere obetí v schopnosť polície nájsť páchatel'a či kvôli emočnej úzkosti obetí (Roubalová a kol., 2019). Ukazovatele úrovne viktimizácie odpovedajú na otázku, koľko ľudí sa stalo obeťou trestného činu, nie koľko trestných činov bolo nahlásených polícii. Slovensko patrí medzi krajiny s najnižšou dôverou v políciu. Pri niektorých typoch trestných činov je dokonca nahlásený počet na nerealisticky nízkej úrovni, čo indikuje nízku mieru nahlasovania.

Miera objasnenej kriminality priamo hodnotí úspešnosť v plnení jednej z hlavných úloh polície. Vysoká miera objasnenosti odstraňuje potenciálnych páchatel'ov od spáchania trestného činu a taktiež motivuje obeť či svedkov spolupracovať s políciou a nahlasovať trestnú činnosť (Vojtuš, 2019). Mieru objasnenosti je potrebné kombinovať s mierou kriminality, ktorá ukazuje celkový počet zaregistrovaných trestných činov.

Počet zavraždených osôb patrí medzi spoľahlivé indikátory celkovej miery kriminality. Vraždy patria medzi zločiny, pri ktorých je predpoklad, že takmer vždy budú nahlásené (Ouimet a Montmagny-Grenier, 2014). Miera vrážd dobre opisuje celkovú úroveň kriminality, keďže výskumy ukazujú, že miera vrážd zvyčajne koreluje s mierami iných foriem kriminality, napríklad krádeže (Ouimet a Tremblay, 1996; Laurtisen, Rezey a Heimer, 2015). Okrem toho sú údaje o vraždách vhodné aj na medzinárodné porovnanie, keďže vraždy sú podobne definované v rôznych právnych systémoch. V tomto ukazovateli patrí Slovensko medzi relatívne bezpečné krajiny (Graf 42).

Graf 42: Počet vrážd na 100 tis. obyvateľov (2020)

Zdroj: Eurostat

Napriek tomu, že ukazovatele pocitu bezpečia a vnímania kriminality nezávisia iba od práce polície, sú dôležitým indikátorom toho, ako verejnosť vníma bezpečnostnú situáciu. Ukazovatele o pocite bezpečia na Slovensku v súčasnosti absentujú, aj keď sú medzinárodne používané. Otázky o bezpečnosti v krajine a v mieste bydliska sú v Česku súčasťou pravidelného prieskumu v rámci ktorého sa skúma aj spokojnosť s prácou polície. V Anglicku a Walese sa skúma aj pocit bezpečia po zotmení či pri cestovaní verejnou dopravou (UK Office for National Statistics).

Rýchlosť konania

Verejnosť od polície očakáva v prípade potreby rýchlu reakciu a vyšetrovanie kriminality bez prietáhov a pochybení. Rýchlosť zásahu polície a trestného konania má pozitívny efekt na dôveru verejnosti v políciu (Solakoglu, 2016). Podľa mimovládnych organizácií je dĺžka konania na Slovensku neprimerane dlhá a dala by sa skrátiť (Aliancia Fair Play, 2021).

Tabuľka 12: Navrhnuté ukazovatele v oblasti Rýchlosť trestného konania

Ukazovateľ	Špecifikácia	Zdroj
Rýchlosť objasňovania násilnej trestnej činnosti	% násilných trestných činov objasnených do 60 dní	PZ SR, MS SR
Dĺžka trestného konania	Priemerný počet dní potrebných na objasnenie trestného činu	PZ SR, MS SR
Rýchlosť zásahu	% zásahov privolanej hliadky s časom dojazdu do 20 minút	PZ SR
Prietahy v konaní	% spisov, kde predprípravné konanie trvalo viac ako 30 dní	PZ SR
Kvalita trestného konania	% prípadov vrátených prokuratúrou kvôli procesným chybám.	PZ SR

Poznámka: kompletný dotazník k hodnoteniu vzor dotazníka na prieskum verejnej mienky v prílohe

Zdroj: ÚHP

Verejnosť očakáva rýchle trestné konanie bez zbytočných prietáhov. Efektívne a rýchle konanie krátko po spáchaní trestného činu umožňuje získanie veľkého množstva materiálov, ktoré môžu pomôcť pri vyšetrovaní. Výpovede svedkov je potrebné zaistiť čo najskôr, kým sú spomienky do veľkej miery aktuálne a neovplyvnené inými osobami (Carter, 2016). Rýchlejšie trestné konanie má pozitívny vplyv na dôveru v policajné služby a mieru nahlasovania trestných činov.

Polícia musí vedieť rýchlo zareagovať na žiadosť o pomoc od občanov. Vyššia doba čakania na príchod policajtov znižuje mieru objasnenosti (Blanes i Vidal a Kirchmaier, 2017) a tiež zvyšuje riziko vzniku zranenia (DeAngelo, 2021). Čas do príchodu policajnej hliadky patrí k medzinárodne najpoužívanejším indikátorom výkonnosti policajného zboru. Pozitívne efekty skracovania tohto času sú na prvý pohľad zrejmé – vyššia šanca chytiť páchateľa priamo na mieste činu, lepšia šanca ochrániť prípadné stopy pred znehodnotením a vyššia

pravdepodobnosť objasnenia prípadu (Blanes i Vidal a Kirchmaier, 2017). Aktuálne viac ako 90 % zásahov policajtov má dobu dojazdu kratšiu ako 20 minút⁹.

Rýchlosť trestného konania nesmie ísť na úkor kvality. Skracovanie dĺžky konania bez sledovania kvality môže viesť k rýchlemu, ale nekvalitnému konaniu a pochybeniam. Sledovanie dĺžky konania bez kontroly jeho kvality môže vytvárať negatívne motivácie pre policajtov, ktorí môžu mať snahu uzatvárať trestné konania nehľadiac na výsledok. Nekvalitné konanie vedie k vyššej miere pochybení zo strany vyšetrovateľov. Náprava týchto pochybení po ich odhalení prokurátorom alebo sudcom predlžuje celkovú dĺžku konania.

Bezpečnosť na cestách

Dohliadanie na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky patrí medzi hlavné úlohy polície. Za bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky na Slovensku zodpovedá primárne dopravná polícia a čiastočne poriadková polícia.

Tabuľka 13: Navrhnuté ukazovatele v oblasti *Bezpečnosť na cestách*

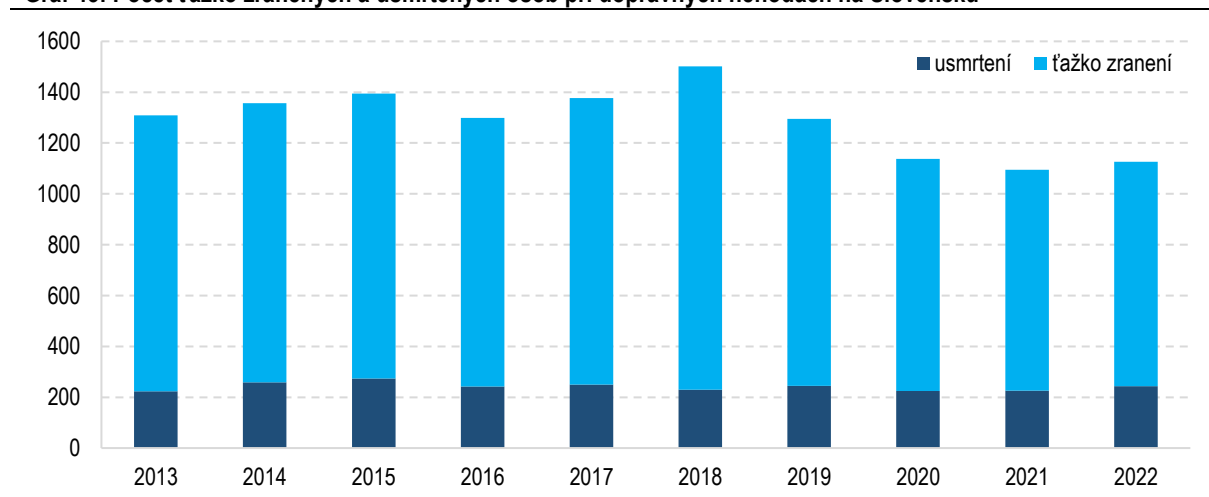
Ukazovateľ	Špecifikácia	Zdroj
Počet smrteľných nehôd	Počet ľudí, ktorí zomreli následkom dopravnej nehody na 100-tis. obyvateľov	PZ SR
Počet vážnych nehôd	Počet ľudí, ktorí boli ťažko zranení následkom dopravnej nehody na 100-tis. obyvateľov	PZ SR
Nehody s alkoholom	Počet nehôd, kde bola u vinníka zistená prítomnosť alkoholu	PZ SR
Nehody s prekročenou rýchlosťou	Počet nehôd, pri ktorých bolo prekročenie rýchlosti hlavnou príčinou nehody	PZ SR

Poznámka: kompletný dotazník k hodnoteniu vzor dotazníka na prieskum verejnej mienky v prílohe

Zdroj: ÚHP

Napriek celkovému poklesu nehodovosti, počet usmrtených a ťažko zranených na slovenských cestách neklesá (graf 43). Počet zabitých osôb a ťažko zranených osôb pri dopravných nehodách vierohodne vykresľujú bezpečnosť cestnej premávky a je bežne používaným medzinárodným ukazovateľom, ktorý najlepšie vystihuje hlavný cieľ dopravnej polície – zabezpečovať bezpečnosť na cestách. Podľa údajov MV SR za posledných 10 rokov na Slovensku zomrelo pri dopravných nehodách v priemere 241 ľudí ročne a ďalších 6 343 bolo zranených, z toho viac ako 1 000 ťažko. Napriek tomu, že celkový počet dopravných nehôd klesal, počet mŕtvych sa nezmenil a počet ťažko zranených klesol iba mierne.

Graf 43: Počet ťažko zranených a usmrtených osôb pri dopravných nehodách na Slovensku

Zdroj: MV SR

⁹ [Rozpočet verejnej správy- Hlavná kniha](#)

Približne štvrtina všetkých úmrtí na slovenských cestách je kvôli prekročeniu maximálnej povolenej rýchlosti. V roku 2019 bola na Slovensku nedovolená rýchlosť jazdy hlavnou príčinou 12 % dopravných nehôd a až 31 % smrteľných nehôd. Medzinárodné Dopravné Fórum (ITF) pri OECD vo svojej štúdií jednoznačne konštatuje, že s rastúcou rýchlosťou jazdy sa výrazne zvyšuje riziko vážnych dopravných nehôd.

Alkohol za volantom patrí medzi štyri hlavné príčiny smrteľných nehôd (spolu s nedodržiavaním rýchlosti, nezapnutými bezpečnostnými pásmi a nepozornosťou vodiča). Aj malé množstvo alkoholu, 0,5 ‰ (približne 1 liter piva), zvyšuje riziko smrteľnej nehody až 5-násobne. Rôzne štáty rôzne definujú alkohol za volantom, preto tieto indikátory nie sú vhodné na medzinárodné porovnanie, porovnávať sa môžu len medziročné zmeny.

Spokojnosť verejnosti s policajnými službami

Dôvera verejnosti v Policajný zbor je nevyhnutným predpokladom efektívnej práce polície. Dôvera verejnosti pozitívne ovplyvňuje efektívnosť a legitimitu polície (Hough, 2012; Sunshine a Tyler, 2003). Občania, ktorí dôverujú polícii, podporujú prácu polície či už nahlasovaním kriminality alebo inou formou spolupráce (Flexon, Lurigio a Greenleaf, 2009).

Tabuľka 14: Navrhnuté ukazovatele v oblasti Spokojnosť verejnosti s policajnými službami

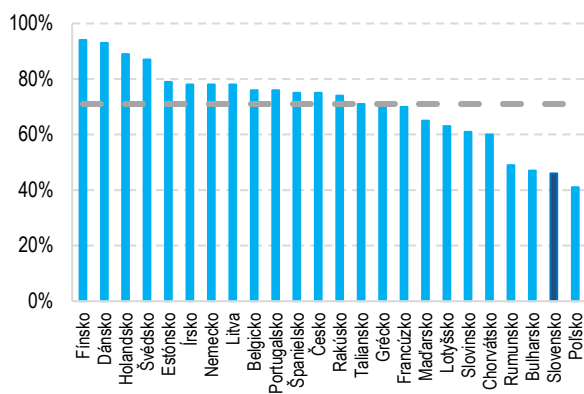
Ukazovateľ	Špecifikácia	Zdroj
Dôvera v políciu	% respondentov, ktorí odpovedali, že dôverujú polícii na stupnici 1-5 (dôverujem, skôr dôverujem, ani áno ani nie, skôr nedôverujem, nedôverujem, neviem/nechcem odpovedať)	Prieskum verejnej mienky
	<i>Pre všetky ukazovatele nižšie: % respondentov ktorí súhlasili s tvrdeniami uvedenými nižšie na stupnici 1-4 (určite áno, skôr áno, skôr nie, určite nie, neviem/nechcem odpovedať)</i>	
Celková spokojnosť s prácou polície	Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí zabezpečovať jej hlavné úlohy?	Prieskum verejnej mienky
Udržiavanie verejného poriadku a ochrana majetku	Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí ochraňovať majetok a udržiavať verejný poriadok?	Prieskum verejnej mienky
Odhaľovanie trestných činov a priestupkov	Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí odhaľovať trestné činy a priestupky?	Prieskum verejnej mienky
Zabezpečenie bezpečnosti na cestách	Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí zabezpečovať bezpečnosť v doprave?	Prieskum verejnej mienky
Férový a priateľský prístup k občanom	Súhlasíte s tvrdením, že polícia má férový a priateľský prístup k občanom?	Prieskum verejnej mienky
Spokojnosť s polic. službami počas posledného kontaktu s políciou	Ste spokojný s policajnými službami na základe Vášho posledného kontaktu s políciou?	Prieskum verejnej mienky

Poznámka: kompletný dotazník k hodnoteniu vzor dotazníka na prieskum verejnej mienky v prílohe

Zdroj: ÚHP

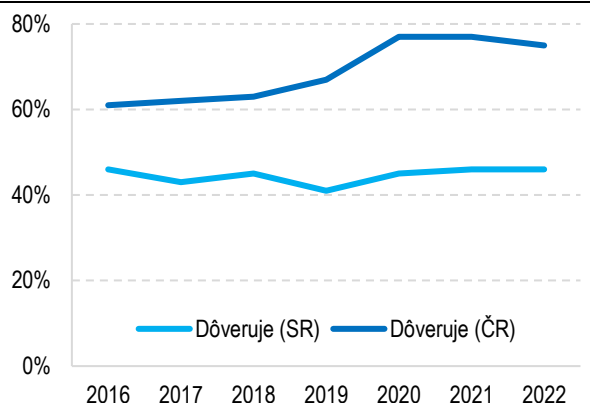
Slovensko má druhú najnižšiu dôveru v políciu v rámci krajín EÚ (graf 44). Podľa Eurobarometra, iba 46 % obyvateľov Slovenska dôveruje polícii, pričom priemer krajín EÚ je 71 %. Slovensko patrí v tomto ukazovateli medzi najhoršie krajiny v EÚ a je na porovnateľnej úrovni ako Poľsko, Bulharsko a Rumunsko. V Česku polícii dôveruje až 75 % obyvateľov. Nízka miera dôvery sa na rozdiel od Česka v čase nemení a od roku 2016 je konštantne nízka, zatiaľ čo v Česku sa za rovnaké obdobie zvýšila o 15 p.b. (graf 45).

Graf 44: Dôvera v políciu v krajinách EÚ (2023)

Zdroj: Eurobarometer

Graf 45: Vývoj dôvery v políciu v Česku a na Slovensku

Zdroj: Eurobarometer

Spokojnosť verejnosti s prácou polície je dôležitá z hľadiska dôvery a ochoty s ňou spolupracovať.

Spokojnosť s policajnými službami, teda kredibilita polície v odhaľovaní trestnej činnosti a zabezpečovania verejného poriadku vplýva na ochotu verejnosti nahlasovať trestnú činnosť a spolupracovať pri odhaľovaní trestnej činnosti (Merenda, 2021). Spokojnosť do veľkej miery súvisí s osobnou skúsenosťou s prácou polície a buduje sa, ak polícia efektívne plní svoje úlohy (Kääriäinen, 2008). Z toho pohľadu je vhodné hodnotiť pohľad verejnosti na plnenie týchto úloh, a tak motivovať políciu k neustálemu zvyšovaniu kvality služieb.

Box 10: Ako zvýšiť dôveru verejnosti v políciu

Efektívny boj s kriminalitou. Dôvera v políciu závisí od kriminality a pocitu bezpečia v blízkom okolí. V komunitách s vyšším pocitom bezpečia je dôvera v políciu vyššia.

Objektívna a profesionálna komunikácia s občanom. Veľký vplyv na vnímanie polície má tzv. procedurálna spravodlivosť. Slušné a férové zaobchádzanie s občanom zlepšuje vnímanie polície v spoločnosti. Individuálna negatívna alebo pozitívna skúsenosť jednotlivca má násobný efekt na vnímanie polície v jeho okolí.

Transparentnosť a zverejňovanie štatistík o kriminalite a policajnej práci. Dôveru v políciu zvyšuje objektívne informovanie verejnosti o výsledkoch polície a najmä o použití sily policajnými zložkami. Štatistikami je vhodné poukazovať na výrazné trendy meniace sa v čase.

Komunikácia s obeťami. Veľký vplyv na verejnú mienku má skúsenosť občana s políciou v krízových situáciách. V zahraničí sa osvedčili školenia policajtov v komunikácii s obeťami s ohľadom na vnímanie ich duševného zdravia, poskytovanie adekvátneho poradenstva a služieb podľa stanovených štandardov.

Budovanie vzťahu s komunitami. Prevenciou kriminality a zlepšovaniu obrazu o polícii napomáha aktívna komunikácia o úlohách a kompetenciách polície (nastavovanie očakávaní) s mládežou a marginalizovanými skupinami. Efektívnymi nástrojmi sú pravidelné prieskumy o vnímaní polície v komunitách, ktoré umožňujú nastavovať stratégie pre vzájomné zlepšenie vzťahov.

Férový prístup polície k verejnosti je dôležitý pre vnímanie práce polície a jej legitimitu. Spoločnosť dala polícii špeciálne právomoci ako napríklad používanie zbraní a možnosť obmedziť osobnú slobodu. Tieto právomoci musia byť používané zodpovedne a primerane a polícia má zaobchádzať so všetkými občanmi férovo a ústretovo. Dôvera verejnosti v túto férovosť ovplyvňuje legitimitu polície (Sunshine a Tyler, 2003)

Domáce a sexuálne násilie, a kriminalita mladistvých

Domáce a sexuálne násilie patrí medzi kriminalitu, ktorá napriek jej závažnosti je spoločnosťou najviac prehlíadaná. Oficiálne štatistiky zaraďujú Slovensko medzi krajiny s nízkou kriminalitou tohto typu, avšak údaje získané z nezávislých prieskumov naznačujú, že v skutočnosti je takýchto prípadov omnoho viac. Prieskum vykonaný Európskou agentúrou pre ľudské práva (FRA) v roku 2012 ukazuje, že na Slovensku sa so sexuálnym násilím stretlo až 10 % žien. Zistenia reprezentatívneho prieskumu domáceho násillia na Slovensku naznačujú, že až 25 % žien a mužov zažilo domáce násilie po dovŕšení 15 rokov (Filadelfiová, Gerbery a Vittek, 2017).

Tabuľka 15: Navrhnuté ukazovatele v oblasti Domáce a sexuálne násilie a kriminalita mladistvých

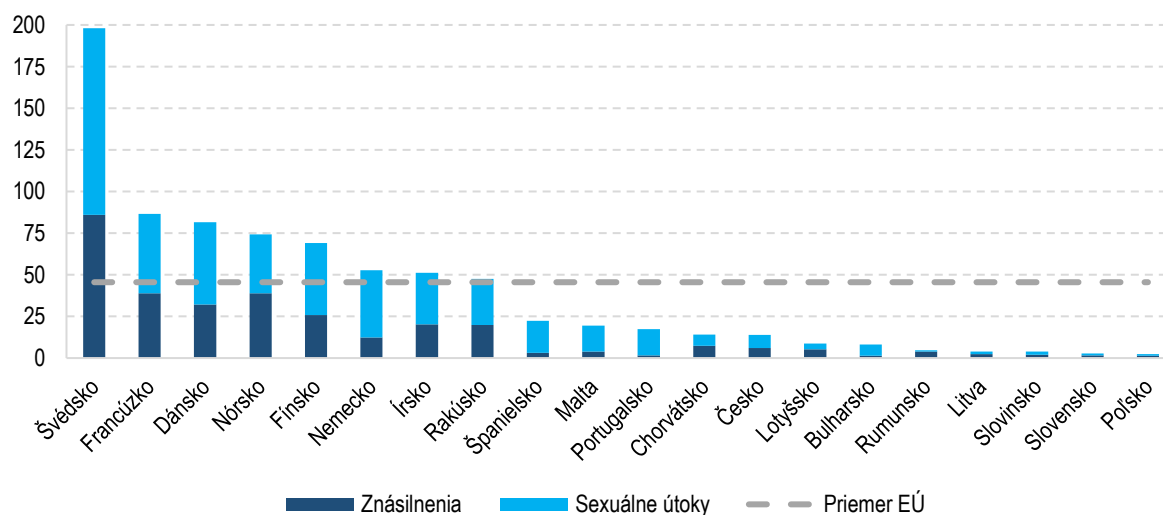
Ukazovateľ	Špecifikácia	Zdroj
Miera viktimizácie	% respondentov, ktorí odpovedali, že sa v posledných 5 rokoch stali obeťou domáceho násillia alebo sexuálnej kriminality	Prieskum verejnej mienky
Rýchlosť konania	% činov domáceho násillia s procesnými úkonmi do 7 dní	PZ SR
Opakovaní páchatelia	% opakujúcich sa páchatel'ov domáceho a sexuálneho násillia	PZ SR
Kriminalita mladistvých	% TČ ktoré boli spáchané mladistvými osobami	PZ SR

Poznámka: kompletný dotazník k hodnoteniu vzor dotazníka na prieskum verejnej mienky v prílohe

Zdroj: ÚHP

Slovensko patrí medzi krajiny s najnižšou mierou nahlasovania sexuálnej kriminality a domáceho násillia (graf 46). Obete sexuálnej kriminality a domáceho násillia častokrát nevyhľadajú pomoc, čo výrazne skresľuje oficiálne štatistiky o týchto typoch kriminality. Podľa prieskumu Očenášovej a Michalíka (2017) až takmer 86 % žien nevyhľadalo žiadnu z organizácií alebo inštitúcií, ktoré im mohli pomôcť. Dáta o miere viktimizácie dokážu lepšie zachytiť obraz o rozšírenosti týchto typov násillia na Slovensku ako oficiálne štatistiky, ktoré sú ovplyvnené okrem iného aj stigmatizáciou sexuálneho násillia v spoločnosti.

Graf 46: Počet obetí znásillenia a sexuálnych útokov na 100-tis. obyvateľ'ov (2020)

Zdroj: Eurostat

Rýchlosť vykonania procesných úkonov a tiež podiel opakujúcich sa páchatel'ov sú obzvlášť dôležité pri obetiach domáceho násillia. Mnohé z obetí sa boja nahlasovať takéto prípady zo strachu z pomsty páchatel'a, obzvlášť pri páchatel'och, s ktorými bola obeť v partnerskom vzťahu (Očenášová, Michalík 2017). Rýchle konanie polície a zníženie miery opakujúcich sa páchatel'ov tak môžu povzbudiť obeť k nahlasovaniu týchto prípadov.

Literatúra

Agentúra Európskej Únie pre základné práva (FRA) (2014). *Violence against women: an EU-wide survey*. Luxembourg: Publications Office Of The European Union.

Blanes i Vidal, J. a Kirchmaier, T. (2017). The Effect of Police Response Time on Crime Clearance Rates. *The Review of Economic Studies*, 85(2), pp.855–891. doi:<https://doi.org/10.1093/restud/rdx044>.

Bowling, B., Reiner, R. a Sheptycki, J. (2019). *Politics Of The Police*. 5th ed. S.L.: Oxford Univ Press.

Braga, A. (2008). *Problem-oriented policing and crime prevention, 2nd ed*. Monsey, N.Y.: Criminal Justice Press.

Carter, D.L. a Carter, J.G. (2015). Effective Police Homicide Investigations. *Homicide Studies*, 20(2), pp.150–176. doi:<https://doi.org/10.1177/1088767915576996>.

Davison, B. (2003). Management span of control: how wide is too wide? *Journal of Business Strategy*, 24(4), pp.22–29. doi:<https://doi.org/10.1108/02756660310494854>.

DeAngelo, G., Toger, M. a Weisburd, S. (2020). Police Response Times and Injury Outcomes. *CEPR Discussion Papers*. [online] Available at: <https://ideas.repec.org/p/cpr/ceprdp/14536.html> [Accessed 4 May 2023].

Filadelfiová, J., Gerbery, D. a Vittek, J., (2017). Reprezentatívny výskum domáceho násillia na Slovensku (Pramenná publikácia), Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny

Flexon, J.L., Lurigio, A.J. a Greenleaf, R.G. (2009). Exploring the dimensions of trust in the police among Chicago juveniles. *Journal of Criminal Justice*, 37(2), pp.180–189. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2009.02.006>.

Glaeser, E.L. a Sacerdote, B. (2000). The Social Consequences of Housing. *Journal of Housing Economics*, 9(1-2), pp.1–23. doi:<https://doi.org/10.1006/jhec.2000.0262>.

Hinkle, J.C., Weisburd, D., Telep, C.W. a Petersen, K. (2020). Problem-oriented policing for reducing crime and disorder: An updated systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*, 16(2). doi:<https://doi.org/10.1002/cl2.1089>.

Hough, M. (2012). Researching trust in the police and trust in justice: a UK perspective. *Policing and Society*, 22(3), pp.332–345. doi:<https://doi.org/10.1080/10439463.2012.671826>.

Kääriäinen, J. (2008). Why Do the Finns Trust the Police? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9(2), pp.141–159. doi:<https://doi.org/10.1080/14043850802450294>.

Lauritsen, J.L., Rezey, M.L. a Heimer, K. (2015). When Choice of Data Matters: Analyses of U.S. Crime Trends, 1973–2012. *Journal of Quantitative Criminology*, 32(3), pp.335–355. doi:<https://doi.org/10.1007/s10940-015-9277-2>.

Maslov, A., 2015. *Measuring the performance of the police: the perspective of the public*. Research Report: 2015-R034. *Public Safety Canada*.

Meier, K.J. a Bohte, J. (2003). Span of Control and Public Organizations: Implementing Luther Gulick's Research Design. *Public Administration Review*, 63(1), pp.61–70. doi:<https://doi.org/10.1111/1540-6210.00264>.

Merenda, F., Trent, J. a Rinke, C.R. (2020). Untangling the role of interactions in police satisfaction: Examining direct and indirect contacts with the police. *The Police Journal: Theory, Practice and Principles*, 94(4), pp.496–514. doi:<https://doi.org/10.1177/0032258x20960790>.

Očenášová, Z. a Michalík, P., (2017). Sexuálne násilie na ženách: správa z reprezentatívneho výskumu, Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny.

Ouimet, M. a Montmagny-Grenier, C. (2014). 'Homicide and Violence—International and Cross-National Research'. *International Criminal Justice Review*, 24(3), pp.222–234. doi:<https://doi.org/10.1177/1057567714548452>.

Ouimet, M. a Tremblay, P. (1996). A Normative Theory of the Relationship Between Crime Rates and Imprisonment Rates: An Analysis of the Penal Behavior of U.S. States from 1972 to 1992. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 33(1), pp.109–125. doi:<https://doi.org/10.1177/0022427896033001007>.

Roubalová, M. et al., (2019). *Oběti kriminality: poznatky z viktimizační studie*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Skogan, W.G. a Hartnett, S.M. (2000). *Community policing, Chicago style*. New York: Oxford Univ. Press.

Solakoglu, O. (2016). Trust in Police: A Comparative Study of Belgium and the Netherlands. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 11(1), pp.45-46.

Sunshine, J. a Tyler, T.R. (2003). The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. *Law Society Review*, [online] 37(3), pp.513–548. doi:<https://doi.org/10.1111/1540-5893.3703002>.

Tuttle, B.M., Blumberg, D.M. a Papazoglou, K. (2019). Critical Challenges to Police Officer Wellness. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. doi:<https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.538>.

Útvar hodnote za peniaze (2020), Súťaživosť výberových konaní v štátnej správe, <https://www.mfsr.sk/files/archiv/46/2.Sutazivostvyberovychkonanivstatnejsluzbe.pdf>

van Dijk, J., Nieuwbeerta, P. a Joudo Larsen, J. (2021). Global Crime Patterns: An Analysis of Survey Data from 166 Countries Around the World, 2006–2019. *Journal of Quantitative Criminology*, [online] 38, pp.793–827. doi:<https://doi.org/10.1007/s10940-021-09501-0>.

Vojtuš, F., (2019). Objasnenosť trestnej činnosti vo vzťahu k registrovanej kriminalite a hodnoteniu efektívnosti polície. *Bezpečnostní teorie a praxe*, pp.21-58

Zoznam skratiek

Skratka	Vysvetlenie
APZ	Akadémia Policajného zboru
COFOG	Klasifikácia výdavkov verejnej správy (Classification of the Functions of Government)
CP	Centrá podpory
CP a DE	Cestná premávka a dopravné evidencie
ESO	Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená verejná správa
EÚ	Členské krajiny Európskej únie
EÚ 15	Belgicko, Dánsko, Holandsko, Nemecko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Rakúsko, Portugalsko, Španielsko a Švédsko
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
HDP	Hrubý domáci produkt
ISCP	Informačný Systém o Priemerných Zárobkoch
IT	Informačné technológie
ITF	Medzinárodné Dopravné Fórum (International Transport Forum)
KDI	Krajský dopravný inšpektorát
KPI	Kľúčové ukazovatele výkonnosti
KRPZ	Krajské riaditeľstvo Policajného zboru
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MOPS	Miestne občianske poriadkové služby
MTZ	Materiálno-technické zabezpečenie
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NAKA	Národná kriminálna agentúra
NDS	Národná diaľničná spoločnosť
ODI	Okresný dopravný inšpektorát
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OOPZ	Obvodné oddelenia Policajného zboru
ORPZ	Okresné riaditeľstvo Policajného zboru
OÚ	Okresané úrady
p.b.	Percentuálny bod
PPZ	Prezídium Policajného zboru
PZ	Policajný zbor Slovenskej republiky
R ²	Koeficient determinácie
SKR	Sekcia krízového riadenia
SOŠ	Stredné odborné školy
TČ	Trestné činy
ÚHCP	Úrad hraničnej a cudzineckej polície
ÚHP	Útvaru hodnoty za peniaze
V3	Česko, Maďarsko a Poľsko
V4	Slovensko, Česko, Maďarsko a Poľsko

Príloha: Návrh dotazníka pre účely prieskumu verejnej mienky

1. Aké je Vaše pohlavie?

- a. Muž
- b. Žena
- c. Iné / Nechcem odpovedať

2. Aký je Váš vek?

- a. 18-29
- b. 30-39
- c. 40-49
- d. 50-65
- e. 66 a viac
- f. Neviem / Nechcem odpovedať

3. Aké je Vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

- a. Základné
- b. Stredoškolské bez maturity
- c. Stredoškolské s maturitou
- d. Vysokoškolské
- e. Neviem / Nechcem odpovedať

4. V ktorom kraji trvalo žijete?

- a. Banskobystrický
- b. Bratislavský
- c. Košický
- d. Nitriansky
- e. Prešovský
- f. Trenčiansky
- g. Trnavský
- h. Žilinský
- i. Nechcem odpovedať

5. Aká je veľkosť obce, v ktorej žijete?

- a. Menej ako tisíc obyvateľov
- b. 1 až 5 tisíc obyvateľov
- c. 5 až 20 tisíc obyvateľov
- d. 20 až 100 tisíc obyvateľov
- e. Nad 100 tisíc obyvateľov
- f. Neviem / Nechcem odpovedať

6. Boli ste v priebehu posledných 12 mesiacov obeťou trestného činu?

- a. Áno
- b. Nie
- c. Neviem / Nechcem odpovedať

[nasledujúca otázka iba ak bola odpoveď 6 áno]

7. Akého?

- a. Spontánna odpoveď
- b. Neviem / Nechcem odpovedať

8. Boli ste v priebehu posledných 5 rokov obeťou domáceho alebo sexuálneho násillia?

- a. Áno
- b. Nie

c. Nevie / Nechcem odpovedať

9. Cítite sa na Slovensku bezpečne?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

10. Cítite sa bezpečne v mieste Vášho bydliska?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

11. Cítite sa bezpečne pri chôdzi osamote po zotmení?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

12. Dôverujete polícii?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

13. Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí zabezpečovať jej základné úlohy?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

14. Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí odhaľovať trestné činy a priestupky?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

15. Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí ochraňovať majetok a udržiavať verejný poriadok?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevie / Nechcem odpovedať

16. Súhlasíte s tvrdením, že polícii sa darí zabezpečovať bezpečnosť v doprave?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie

- d. Určite nie
- e. Nevieľ / Nechcem odpovedať

17. Súhlasíte s tvrdením, že polícia má férový a priateľský prístup k občanom?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevieľ / Nechcem odpovedať

18. Prišli ste v priebehu posledného roka Vy alebo člen Vašej rodiny do kontaktu s policiou?

- a. Áno
- b. Nie
- c. Nevieľ / Nechcem odpovedať

[nasledujúca otázka iba ak bola odpoveď 18 áno]

19. Boli ste Vy alebo člen Vašej rodiny spokojný/spokojná s policajnými službami na základe tohto kontaktu?

- a. Určite áno
- b. Skôr áno
- c. Skôr nie
- d. Určite nie
- e. Nevieľ / Nechcem odpovedať